46.4
THY

JUL i THY

56. årg. 1986

AMTETS STØRSTE
specialmagasin
i dametøj

Thisted
Tlf. 07 92 28 33

Lorentzen

Vi ses i Thisted
og mødes i

Kvickly
er kvikkere

Tlf. 07 92 24 33

Deres håndværker

Alle former for

REPARATIONER

i tømrer- og snedkerarbejde

Hermans Snedkeri

Nr. Allé . Thisted
Tlf. 07 92 12 04

JUL I THY

1986

56. ÅRGANG

UDGIVET AF ERIK A. LAURIDSEN OG JØRGEN MILTERSEN, THISTED

Forhandles uden for Thy, Han Herred og Mors af
Danske boghandleres Kommissionsanstalt, Siljangade 6-8, 2300 København S.

JUL I THY

56. ÅRGANG

Redigeret af Jørgen Miltersen

Indholdsfortegnelse

Skov-Kirsten, en forkynder af Guds nåde
Af Jørgen Miltersen 3

Da juletræet kom til Helligsø
Ved Olaf Nørgaard 14

Teaterdage og kongebesøg i Thisted 1852
Ved Birgit Michelsen 17

Min farfar og Jens Vejmand
Af Mette Fastrup 23

Til Hundborg Mose
Ved Solveig Hermansen 32

Fra det gamle album 33

Fra det nye album 57

Da thyboer tog land 69

Forsidemotiv:
Toldbodgade i Thisted efter maleri af Poul Bahnsen, 1965.
Udlånt af Erik Scharling.

Fotos:
Side 23: Mette Fastrup
Side 57-68: Tage Jensen

Eftertryk uden aftale ikke tilladt.

Thisted Bogtrykkeri

ISBN 87 85131 15 6

Skov-Kirsten

En forkynder af Guds nåde, opvokset i Vendsyssel, død i Thisted

AF JØRGEN MILTERSEN

»Kunne du ikke komme over til os søndag aften? Min mand er syg og skal måske snart af sted. Han vil blive glad ved at snakke med dig«.

Sådan lød ordene til en ung pige i Vendsyssel, Kirsten Marie Larsdatter, Skovsgård i Tranget, midt i forrige århundrede. Opfordringen kom fra konen på nabogården, Jærnskov.

Kirsten lod sig overtale og kom til Jærnskov. Stor var hendes overraskelse, da ikke blot familien, men mange naboer var samlet i stuen, hvor den syge mand lå.

Hun undslog sig, for hun havde aldrig talt til en stor forsamling, men hun gik med til at sige noget, hvis lyset blev slukket.

Lidt famlende begyndte hun, men snart strømmede ordene fra hende, og det stod klart for de lyttende i stuen, at hun var i besiddelse af en usædvanlig kraft.

*

Efter denne søndag aften i Jærnskov spredtes rygtet om Kirsten. Der blev kaldt på den unge pige mange steder fra, og det blev sagt, at hun talte bedre end nogen præst.

Kirsten Marie Larsdatter var født 27. marts 1827 på Skovsgård, Tranget i Tårs Sogn.

Hendes mor, Inger Marie, betegnes som en hjertevarm kvinde, som med kærlig omhu opdrog en børneflok på to sønner og seks døtre. Gården var overtaget efter hendes forældre. Navnet havde den fået, fordi hendes far havde været skovfoged.

Kirstens far, Lars Hansen, havde været underofficer i otte år og tilegnet sig et mere kulturmæssigt præg og et større udsyn, end det var almindeligt hos bønder på de tider, men i religiøs henseende stod han vistnok temmelig uberørt, skriver Ludvig Bøgeskov i bogen »Skov-Kirsten«.

Kirsten var ofte alene i barndomstiden. Hun blev sendt ud for at vogte køer, hvor græs og lyng kæmpede om overtaget, eller hun måtte på hårdt arbejde i mosen. Men som det før er sket: i ensomheden kan spiren lægges til noget stort.

Som fjortenårig kom Kirsten til skade under kælkning. Hun sad på en stor slæde med plads til flere. Den væltede, en efterfølgende slæde ramte hendes ene arm, og hun måtte hjælpes hjem. Dagen efter blev den klog kone i Lendum rådspurgt.

Den kloge kone gav forældrene noget salve, som de skulle smøre Kirstens arm med, men bunden af krukken blev nået, uden at armen var kommet sig.

Så kørte faderen hende de tre mil til den kloge mand i Lyngså.

»Var I endda kommet noget før, for nu er armen nok groet fast i den gale stilling«, sagde den kloge mand.

Ved hjælp fra et par stærke mænd prøvede han at få albueleddet på plads, mens Kirsten sad med sammenknebne læber og trodsede den stærke smerte.

*

Anstrengelserne var forgæves. Armen var skæv og stiv i albuen, og den blev aldrig anderledes, berettes det i »Vartovbogen« fra 1898.

Efter den tid var Kirsten ikke egnet til det hårde slid i mosen. Så lærte hun at væve. Blev igen overladt til ensomheden. Tænkte, mens hun lod skyttelen gå.

Kirsten tænkte på salmer og skriftsteder, som hun havde lært i skolen og da hun gik til præst. Ubevidst forberedte hun sig til den gerning, der skulle gøre hende kendt over det ganske land.

Det var på den tid, mormonprædikanter drog gennem Vendsyssel. De prædikede om gendåb, om Guds straf. Forkyndte, at de sidste dage var nær, og opfordrede til at udvandre til USA, hvor Joseph Smith i 1843 havde haft en åbenbaring, der påbød flerkoneri.

Over 50 børn var med i en karavane, som en dag i oktober 1853 drog sydpå ad vejen mod Aalborg. Udvandrerne skulle med dampskibet »Iris« til København og derfra videre til Amerika.

Mormonprædikanterne søgte at overbevise Kirsten om, at Mormons lære var den eneste rigtige, men hun var i tvivl. Gik til sin gamle lærer i Svendstrup Skole for at spørge, om hun skulle omvende sig. Hans svar var klart:

»Skulle sådan en god, ung pige som dig omvende sig, måtte det snarere blive til det værre end til det bedre. Bryd dig derfor ikke noget om den snak, min pige, men bliv i din barnetro«!

Kirstens far advarede også mod mormonerne, men gav hende dog lov til endnu engang at gå til møde med dem. Hun kom oprevet hjem. Mormonernes forkastelse af barnedåben havde fyldt hende med angst.

*

Som modvægt til mormonprædikanterne kom pastor M. Melby, Asperup, Peder Larsen, Skræppenborg, og pastor H. J. Svejstrup til møder i Vendsyssel. De talte om saliggørelse ved dåbens nåde.

Kirsten var i vildrede. Ludvig Bøgeskov fortæller, at hun bad til Gud, og i et syn hørte hun en røst så livsaling og kvægende, som var det en engel, der hviskede til hende:

»I din dåb er der fred og frelse«.

Fra det øjeblik var Kirsten vågnet til klar bevidsthed i sit Gudsforhold. Hun søgte også at vende andre bort fra Mormons lære og var blandt dem, der lagde grunden til den vågnende grundtvigske bevægelse i Vendsyssel.

Der blev kaldt på Skov-Kirsten mange steder fra. Hun blev blandt andet indbudt til at tale i Smidstrup, hvor Thomas Bjørnbak havde oprettet en højskole. Mødet skulde holdes i gårdejer Enevold Sørensens stuer, men tilstrømningen var så stor, at mødet måtte forlægges til den tomme lade. Da også den blev fyldt, måtte forsamlingen flytte ud på gårdspladsen, hvor Kirsten talte fra en vogn. En tilhører har givet denne beskrivelse af mødet:

»Da Kirsten begyndte at tale, var hun synligt nervøs over for den store forsamling, hvoraf ingen var hende bekendt. Ordene lød så sagte, at det var vanskeligt at opfatte dem. Undertiden snublede hun også over tankerne. Det varede dog ikke længe, før der kom liv i talen. Indtrængende lød ordet til forsamlingen om Guds store kærlighed og nåde mod de menneskebørn, der vil høre ham til og søge frelsen i Jesus Kristus. Kirsten var selv grebet af ordet, og tilhørerne var det også. Forsamlingen lyttede og undrede sig«.

Nogle i forsamlingen blev så grebet, at det varede for livet. Det gælder for eksempel to af Thomas Bjørnbaks elever, der senere blev lærere, N. P. Jørgensen i Skoven Skole, Torslev Sogn, og lærer Larsen, Rønnebjerg, der har beskrevet mødet.

*

Nogle gange skete det, at ondsindede mennesker søgte at forstyrre Skov-Kirstens møder, og nogle præster var misundelige, fordi hun talte bedre end dem. De henviste til Bibelen. Paulus havde i

Kirsten Marie Larsdatter, kaldet Skov-Kirsten, født 27. marts 1827 på Skovsgård i Tranget, Tårs Sogn

sit første brev til korinterne, kapitel 14, vers 34 - 35 skrevet:

»Ligesom i alle de helliges menigheder skal kvinderne tie i jeres menighedsforsamlinger, thi det tilstedes dem ikke at tale, men de skal underordne sig, som også loven siger. Er der noget, de ønsker oplyst, lad dem spørge deres mænd hjemme, thi det er usømmeligt for en kvinde at tale i en menighedsforsamling«.

Skov-Kirsten blev indberettet til biskoppen i Aalborg, P. C. Kierkegaard, broder til den berømte tænker og forfatter Søren Kierkegaard. I sin nød skrev Kirsten til Peder Larsen Skræppenborg. Han lagde et godt ord ind for hende hos biskoppen og anbefalede at aflægge ham et besøg.

Det var et stort skridt for Kirsten at tage, og hun bad en god bekendt, lærer Andreasen, Øster Brønderslev, om at tage med til Aalborg.

Biskoppen indledte med at tale hårdt til Kirsten:

»Hvilken ret har De til at prædike for andre og kalde Dem en troende kristen, når De handler stik imod Pauli ord om, at kvinder skal tie i forsamlinger«?

Kirsten søgte at forklare, at en indre trang drev hende til at tale til sine medmennesker om Guds kærlighed og nåde, og hun kunne ikke forstå, at dette skulle være hende forment, fordi hun var kvinde.

Biskoppen blev dog ved med at forhøre hende skarpt, skriver Thomas Larsen i »En Gennembrudstid«, og det endte med, at Kirsten begyndte at græde.

Så greb lærer Andreasen ind, men biskoppen lod sig ikke vejlede af en degn:

»Ti De stille. Jeg har ret til at forhøre Kirsten«.

Men så var det, som om der skete noget med P. C. Kierkegaard. Ligesom for sig selv sagde han:

»Gud kan gøre, hvad han vil«.

Kirsten og lærer Andreasen blev indbudt til at være biskoppens gæster resten af dagen, og resultatet af besøget blev, at biskoppen sendte en

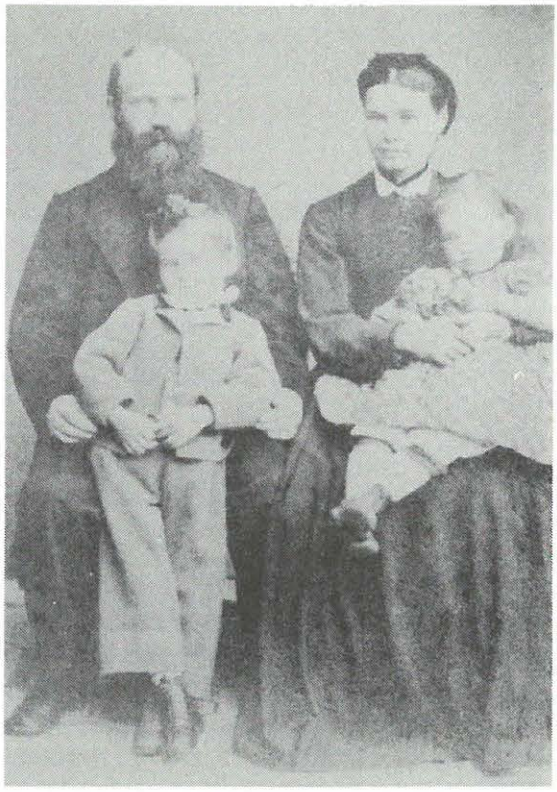

Skov-Kirsten som 45-årig sammen med sin mand, herredsfuldmægtig Chr. Lassen Lomborg og deres to børn.

skrivelse til præsterne og indskærpede dem, at de ikke måtte forulempe Kirsten Marie Larsdatter, kaldet Skov-Kirsten, i hendes forkyndelse.

*

Trøst fik hun også fra præsten og politikeren P. Chr. Zahle, der i 1858 skrev til Kirsten:

»Deres ven, lærer P. Chr. Thomsen, Brønderslev (folketingsmand for Vrejlevkredsen), har ofte talt til mig om Dem, og jeg har følt en levende deltagelse for Deres beslutning at tale til Deres medmennesker om Frelsen i Christo. Tiden kræver overordentlige midler, og Gud bliver trofast i at sende redskaber til at vække sjælene. Statens lønnede embedsmænd ere jo ifølge deres stilling bundne til en bestemt grænse, hvilket strider mod den apostoliske orden: at være ombundet på fødderne med fredens evangelium«.

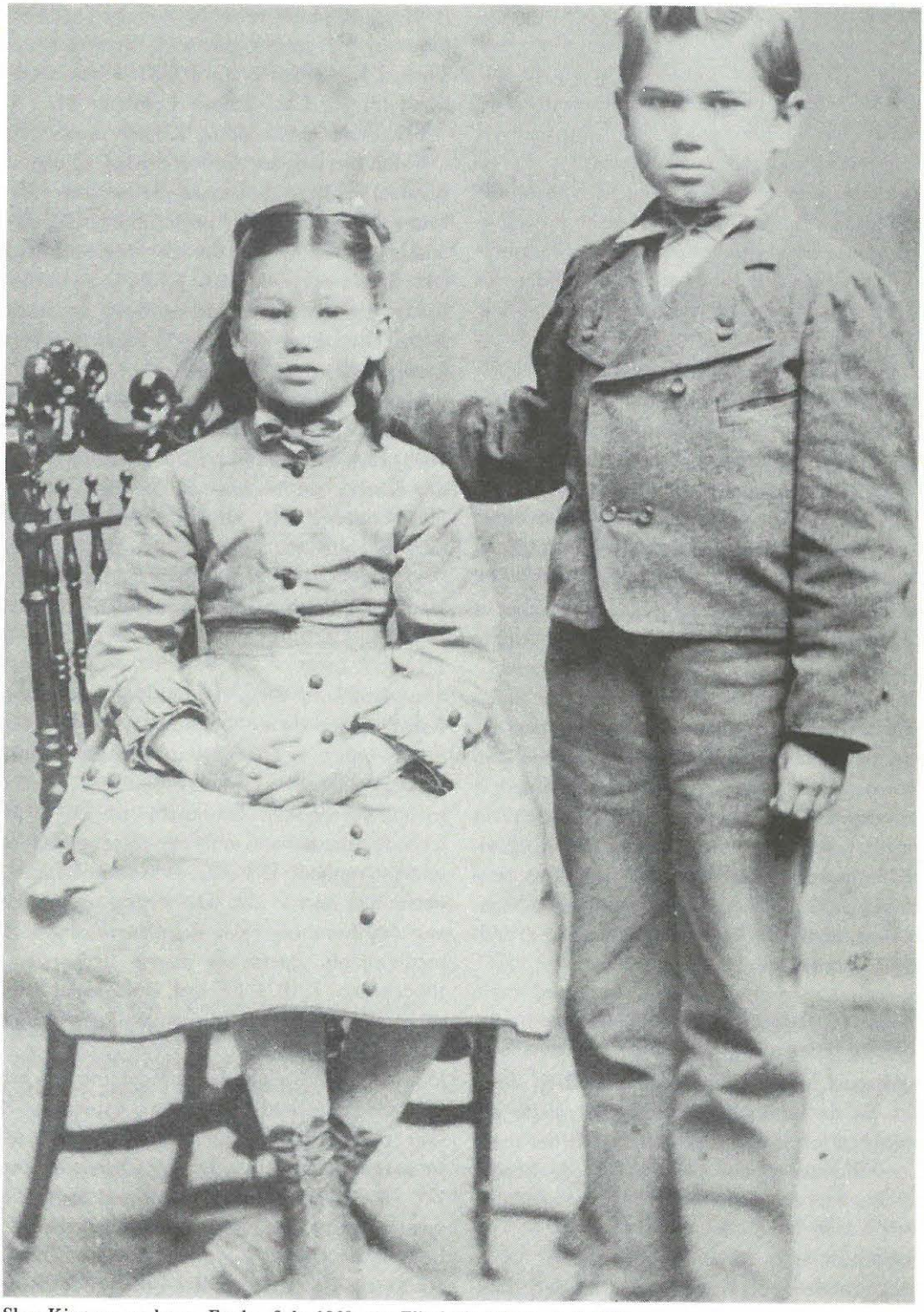

Skov-Kirstens to børn, Frode, født 1869, og Elisabeth Marie, født 1871.

Skov-Kirsten kom ud i stadig videre kredse. På foranledning af forstander Poulsen Dahl deltog hun i flere møder på Mors, hvor hun traf handskemager N. F. Larsen og hustru fra København. De var medlemmer af menigheden i Vartov og Grundtvigs nære Venner.

På deres initiativ kom Kirsten til København i 1863 for at deltage i det grundtvigske vennemøde. Det førte til, at Kirsten fik sin gang i Grundtvigs hjem. Da hun under vennemødet fik lejlighed til at hilse på enkedronning Caroline Amalie, sagde Grundtvig:

»Ja, denne lille pige har visselig gjort, hvad hun har formået til Guds riges fremme«.

I årsskriftet for Kirkeligt Samfund 1898 »Vartovbogen« føjer overlærer Asbjørn Maltesen til:

»Skov-Kirsten og fru Asta Grundtvig blev hurtigt veninder, sammenknytttede ikke alene ved den beundring og kærlighed, de nærede til Grundtvig, men også ved den kærligheds og sandheds ånd, som Grundtvig aldrig blev træt af at synge om som den, der alene kan knytte hjertebåndene«.

Et møde i Thy blev skæbnesvangert for Skov-Kirsten. Hun havde været på Mors og blev anmodet om at tale i Sjørring. Til dette møde kom Christen Kolds søster og svoger, fuldmægtig Lindholm fra Thisted. De indbød Kirsten til at aflægge et besøg i Thisted, inden hun drog videre. Så kunne hun også få lejlighed til at være sammen med amtsfuldmægtig Christian Lassen Lomborg, som hun havde truffet på det grundtvigske vennemøde i København.

*

Thomas Larsen skriver i »En Gennembrudstid«:

»Kirstens indtog i Thisted var som en dronnings, thi da Lindholm og Lomborg mødte ved postvognen for at tage mod hende, var der mødt en hel folkeskare, der havde hørt om hendes ankomst, for at se den mærkelige vendelbopige«.

Som afslutning på besøget i Thisted friede Chr. L. Lomborg til Kirsten. Han fik et henholdende svar. Kirsten ville betænke sig.

Men det endte med, at Kirsten sagde ja til forlovelse og senere giftermål. Bryllupet stod i Thisted Kirke den 7. april 1867. Kirsten var da lige fyldt 40, Chr. Lassen Lomborg 34.

Fra Vendsyssel modtog Kirsten denne hilsen:

»Med hjertens tak til Vorherre og til dig, kære Kirsten, for hvad du i mange år har været for os, beder vi dig modtage medsendte erindring og ønsker dig og dine i det nye hjem så mange lykkelige år og glade dage, som I kan tåle. Vi vil bevare dig i kærligt minde, og du vil nok imellem huske lidt på os. Vorherre velsigne dig og din Lomborg«.

Hjemmet i Thisted tog nu det meste af Skov-Kirstens tid. To børn kom til verden: Frode i 1869, Elisabeth Marie i 1871. Men nogle møder tog Kirsten ud til både i Thy og Vendsyssel. Hver sommer kom hun til sin hjemegn for at tale, og hun var jævnlig gæst på højskolen i Stenum. Blandt vennerne var pastor Bertel Henriksen, Vejby, som senere konfirmerede de to børn, Frode og Elisabeth.

*

Om familiens hjem i Thisted har Thomas Larsen givet denne beskrivelse:

»Hjemmet i Thisted var et sted, hvor alle befandt sig vel. Lomborg var en udmærket mand, der ligesom sin hustru trængte til at se levende mennesker omkring sig, og der kom mange venner. Det var et velstandshjem, så økonomisk gjorde det ikke noget, og hjerterum var der. Lomborg ejede desuden i høj grad sine medborgeres agtelse og havde flere offentlige tillidshverv. I 1874 fik han endogså opfordring til at modtage et landstingsmandat, hvilket han dog afslog. Ved valget i 8. kreds 1. oktober 1878 lod han sig indvælge i landstinget, men på grund af svækket helbred måtte han i samlingen 1878 søge tilbage til hjemmet, hvor han døde af en fremskreden lungetuberkulose allerede i november 1880. Politisk hørte Lomborg til C. Bergs venner, men han var en hjemmets mand og befandt sig ikke særlig godt i den politiske luft. Karakteristisk er det, at han i et brev fra Rigsdagen til Kirsten fortæller hende, at han særlig

omgås med grundtvigske rigsdagsmænd, og siger jeg dem, at Skov-Kirsten er min kone, det kan jeg skønne glæder dem meget«.

*

Efter Chr. Lassen Lomborgs død i en alder af 48 år modtog Kirsten trøstebreve fra nær og fjern, blandt andre Asta Grundtvig, der skrev:

»Kære Kirsten! Med inderlig deltagelse læste jeg i avisen i morges, at Lomborg er død. Jeg er bedrøvet på dine og børnenes vegne og på mine egne, thi det var en god og trofast ven, der gik fra os. Han er vel gemt til opstandelsens herlige dag. Gud give os så at møde med alle de hellige og synge med i det evige halleluja«.

Det varede flere år, inden Kirsten kom over sin mands død. Hun havde mørke stunder, men genvandt efterhånden sit friske og lyse livssyn. Hun kom enkelte gange på sommerbesøg i Vendsyssel og talte ved et møde i Hjelmsted skole i Serritslev Sogn den 11. juni 1898. Hendes tale blev rosende omtalt i de lokale blade, men hun havde passeret de 70, og det kunne ikke skjules, at hendes kraft var svækket.

Gennem hele sin tale henviste hun til den uudtømmelige rigdomskilde, hun af sine egen rige erfaring vidste strømmer os i møde i det evige livsord i helligånden ved nådemidlerne: dåb og nadver samt i herrens bøn, fremgår det af referaterne i Vendsyssel Tidende.

Dette møde blev afskeden med vennerne i Vendsyssel. Til møder i Thy kunne hun stadig komme. Det berettes, at hun talte ved et møde i et af sognene i nærheden af Thisted om det menneskelige, det folkelige og det kristelige.

Søndagen efter dette møde døde hun, omtrent 73 år gammel. Det var den 18. marts 1900. Lørdag den 24. marts blev hun begravet ved siden af sin mand på Søndre Kirkegård i Thisted under stor deltagelse fra nær og fjern.

*

I bogen »En Gennembrudstid« skriver Thomas Larsen til sidst:

»Med hendes død afsluttedes et mærkeligt levnedsløb. Som ung pige fra en fattig hedeegn i Vendsyssel havde hun kun modtaget et såre ringe fond af kundskaber, men desuagtet fik hun et landskendt navn som forkynder. Dette var ikke i kraft af en særlig begavelse med nye tanker eller en original form, nej, der var intet af dette, men hun kunne offentligt vidne om sin tro ud fra et varmt og ærligt hjerte, og det var det, der trængtes til i en åndelig forstenet og død tid, og folk lyttede i vide kredse.

En af hendes samtidige skrev:

»Skov-Kirsten var fra Tranget, og Gud ved, at det var en trang tid i Danmark, da hun af Gud blev kaldet til at forkynde ordet for barnesjæle i Vendsyssel. Præstemunden var gået i baglås, det levende vidnesbyrd var uddød i kirkerne, og den menige mand, der følte livsstrømmen i sit hjerte, tav. Derfor måtte Gud bruge en kvinde«.

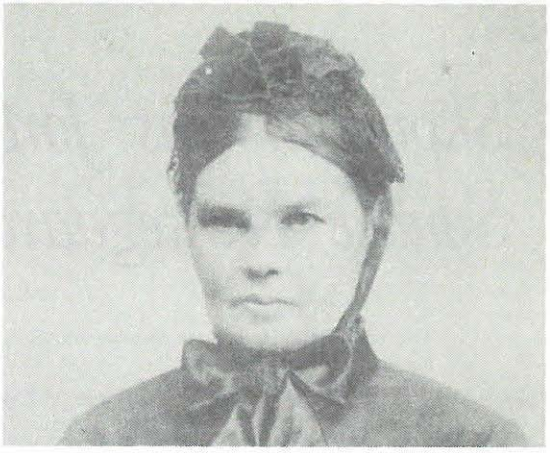

Da Skov-Kirsten var blevet fru herredsfuldmægtig Lomborg i Thisted.

✝

Vor kjære Moder og Svigermoder, **Kirsten Marie,** født Larsdatter, Enke efter Landstingsmand Kr. L. Lomborg, hensov stille i Dag Kl. 2½, knapt 73 Aar gl.

Thisted, den 18de Marts 1900.

Elisabeth Marie Lomborg.
Gærtrud Lomborg, født Hare.
Frode Lomborg.

Begravelsen sker Lørdag den 24de ds. Kl. 3 fra Hjemmet.

Skov-Kirstens Jordeførd paa Søndre Kirkegaard i Thisted

Thisted Amts Tidende skrev mandag den 26de marts 1900:

I lørdags jordedes på Thisted Kirkegaard under stor Deltagelse Fru Kirsten Lomborg, Enke efter forlængst afdøde Landstingsmand Lomborg.

Taler holdtes i Hjemmet af Gaardejer Ludvig Bøgeskov, Serritslev i Vendsyssel, Lærer Smidt, Silstrup, og Sognepræst Jac. Hansen, Thisted.

Bøgeskov mindedes den afdødes Ungdomsgjerning i Vendsyssel, hvor hun tidlig var kommen med i den religiøse Bevægelse. I Begyndelsen var det især Sekterne, der havde øvet Indflydelse paa hende, men senere gik hun bort herfra og kom nu ind paa at aflægge Besøg hos Omegnens syge. Ud fra denne Gjerning, hvor der stadig samledes flere om hende, førtes hun, trods megen Blyhed og Tilbageholdenhed fra hendes Side, efterhaanden ind paa at tale til større Forsamlinger, og nu tog det Fart; alle Vegne fra sendtes der Bud efter hende, og hun talte ved mange Møder til store Menneskemasser. Sit faste Stade i religiøs Henseende fik hun dog først efter at være kommen i Berøring med Pastor Ahlgreen, der var ivrig Grundtvigianer og som i Slutningen af Halvtredserne kom til Vendsyssel, og efter at have talt med P. Larsen, Skreppenborg, der var rejst til Vendsyssel alene for at lære den mærkelige Bondepige at kjende. Hun kom nu også til at stifte personligt Bekjendtskab med Grundtvig, i hvis Hus hun flere Gange blev modtaget i længere Besøg. Hun kom her til fuld Klarhed over den grundtvigske Livsanskuelse og levede sig fuldstændig ind i denne.

Taleren havde under sin Foredragsvirksomhed rundt om i Vendsyssel haft rig Lejlighed til hos den ældre, religiøst vakte Del af Befolkningen at mærke Sporene af hendes Gjerning, og Mindet om det varme, Hjærtelige Vidnesbyrd, hun havde baaret frem, var endnu lyslevende deroppe.

Smidt talte om den afdødes ejendommelige Personlighed og om, hvorledes hun helt igjennem levede paa det, hun troede, og derfor ogsaa til enhver Tid var beredt til at aflægge sit Vidnesbyrd i saa Henseende.

Pastor Jac. Hansen ytrede, at han flere Gange havde haft Samtaler med den afdøde, og skjønt han ikke i et og alt kunde være enig med hende, kunde han dog kun udtale sin Anerkjendelse af den Varme, hvormed hun hævdede det, hun ansaa for det rette. Han saa i hende en Repræsentant for den stærke aandelige Bevægelse, der talte saa mange Hjertegrebne Mennesker og derfor ogsaa havde haft stor Betydning for den yngre Slægt, som han vilde ønske maatte gaa i Fædrenes Spor.

Ledsaget af et talrigt Følge kjørtes Kisten til søndre Kirkegaard, hvor Sognepræsten forrettede Jordpaakastelsen, og hvor den afdøde nu hviler ved Siden af sin forudgangne Ægtefælle.

Der rejses et minde

Vi springer 86 år frem i tiden. Til en lys og varm sommerdag. Lørdag den 21. juni 1986.

På Søndre Kirkegård i Thisted står omkring hundrede mennesker i en halvkreds og ser forventningsfulde ud. Så kommer kirkeminister, Mette Madsen, ledsaget af den tidligere frimenighedspræst i Klim, Henning Thrane, nu sognepræst ved domkirken i Aalborg, Budolfi.

Den gravsten, der var rejst for Chr. Lassen Lomborg og hans landskendte hustru er borte. Ingen ved, hvornår den er forsvundet. Men graven er registreret, og nu skal der igen rejses en sten på den.

Billedhuggeren Eigil Westergaard hjælper kirkeministeren med afsløringen. Det er en smuk sten, han har formet. Øverst er indhugget en lærke. Derunder Skov-Kirstens navn og data. Nederst ordene:

»Modigt tog du ordet i forsamlingen«.

Så taler kirkeministeren:

Ingen steder er der så meget, der taler til os som på en kirkegård. Monumenternes udformning fortæller om skiftende tiders stenhuggerkunst og skønhedsidealer, om bogernes opfattelse af, hvad der var smukt og passende. Inskriptioner og symboler, titler og årstal fortæller historie. Det er som en kirkebog sat på højkant.

Desværre mangler der mange sider. Vi har ikke haft en lovgivning, der beskytter denne uvurderlige del af vor kulturarv, og i dag kan vi ikke stå ved den mindesten, børn i kærlighed satte på Christen Lassen Lomborgs og hustrus familiegravsted. Stenen burde have stået her i dag på grund af lovens tekst om, at gravminder, der er sat over fortjente mænd og kvinder, kun må fjernes ved provstiudvalgets godkendelse.

At denne fortjente mand så tilmed havde en hustru, der også til fulde opfyldte betingelsen at være fortjent, gør det dobbelt smerteligt, at Skov-Kirsten og hendes ægtefælles gravminde ikke fik lov at blive stående over deres støv.

Det er vi mange, der har følt, at der måtte rådes bod på. Tak til alle dem, der har medvirket til, at det manglende blad i denne kirkegårds historie nu er sat ind i sammenhængen til glæde for nulevende og kommende slægter.

Hendes liv og virke fik stor betydning for det kirkelige liv i såvel Vendssyssel som Thy. Hendes indsats kan sammenfattes sagaknapt ved at sammenkæde de ord, der står på mindestenen i Tårs, og på den sten, der nu er rejst på hendes grav:

»Selv vakt ved Herrens ord og dåb hun andre bragte evigheden håb«.

»Modigt tog du ordet i forsamlingen«.

Det at tage ordet i forsamlingen, det er den ret, demokratiet giver os, og som ikke kan vurderes højt nok, når vi tænker på, hvor lille en procentdel af jordens samlede befolkning, der har den ret. Retten til at sige fra over for det onde, over for vranglære og uret.

Det er så let at gemme sig i en forsamling, at dukke hovedet. Det er fristende at bruge alle de små undskyldninger, vi alle kan finde i vor dagligdag – alt det, som Skov-Kirsten så modigt vovede at se bort fra. Og det i en tid, da det især for en kvinde var vanskeligere end i dag at tage ordet. Hun skulle overvinde hele samfunds-

Skov-Kirstens familie var blandt de mange, der var på Søndre Kirkegård i Thisted lørdag den 21. juni 1986 for at overvære afsløringen af mindestenen.

strukturen. Derfor skal hendes mod måles med langt større alen end i vore ligeberettigelsestider.

Ministeren slutter: Efter i dag kan vi finde hendes grav og gå styrket derfra til den gerning, der er lagt hen til os. Styrket til at tage ordet i forsamlingen.

Så tager Henning Thrane ordet for at takke for stenen og for bidrag.

Pastor H. E. Kejser mindes, at han på alderdomshjemmmet i Thisted har truffet Alma Lomborg, hvis mand var en broder til Skov-Kirstens mand.

Så går en del af selskabet til kaffe i Kirkecenteret. Tilbage i kulissen står Skov-Kirstens barnebarn, Ragnhild Bjarke. Hun er kommet rejsende fra København. Gærtruds og Frode Lomborgs datter.

Lørdag den 21. juni 1986 afslørede kirkeminister Mette Madsen i Thisted en sten til minde om Skov-Kirsten, der døde den 18. marts 1900 og blev begravet på Søndre Kirkegård. Øverst er indhugget en lærke. Nederst ordene MODIGT TOG DU ORDET I FORSAMLINGEN. Stenen er formet af billedhuggeren Eigil Westergaard, Lemvig.

Da juletræet kom til Helligsø

AF OLAF NØRGAARD

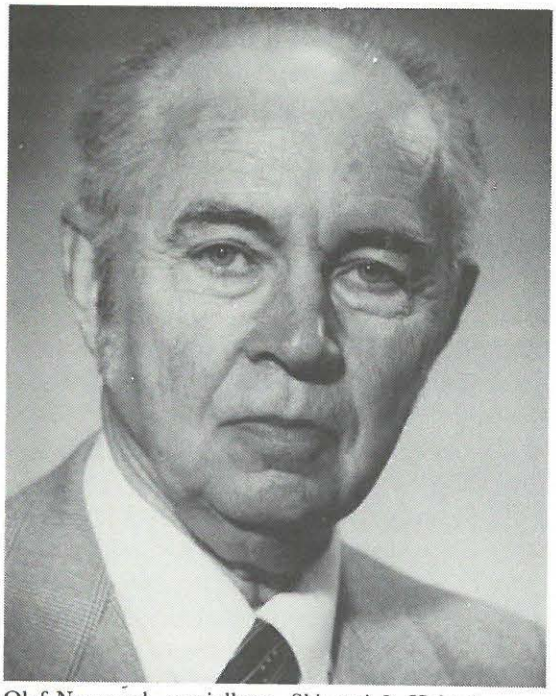

Olaf Nørgaard, speciallæge, Skivevej 9, Holstebro.

Julen er jo hjemmenes fest, og hvert hjem har sin måde at fejre jul på. Vi kan dog vistnok regne med, at juletræet ikke savnes i noget hjem. En jul uden juletræ er ikke nogen rigtig jul.

Således har det ikke altid været. Juletræet er forholdsvis nyt, og det er som mange andre juleskikke kommet ind fra Tyskland. Et af de første juletræer, vi kender her i landet, blev tændt i København 1811 i et hjem, hvor familiefaderen var en indvandret tysker.

Skikken bredte sig langsomt, først blandt de velhavende kredse i København, dernæst i provinsen. De første, der fik juletræ her, var de velhavende i byerne. På landet blev juletræet først tændt i præstegårdene, og her især, hvor der var unge præster. De havde jo alle studeret i København, og var kendt med skikken derfra.

Dansen omkring juletræet er skildret i »Højt fra træets grønne top«, der er skrevet i 1847. En beskrivelse af juletræet finder vi i »Peters Jul«, der er skrevet i 1866. Begge steder er der tale om

velhavende hjem i byerne. I bondestanden og arbejderstanden var juletræet på den tid næsten ukendt.

Juletræet må være kommet til Helligsø i årene lige efter 1900. I årene 1900-1920 var der juletræ i alle hjem, hvor der var børn. Pyntningen var omtrent, som den er nu, med flettede hjerter, kræmmerhuse, flagguirlander og forskelligt hjemmelavet papirspynt som musetrapper. I toppen en stjerne af pap og på grenene stearinlys som nu.

I mange hjem blev juletræet kun tændt juleaften, andre steder også en enkelt gang mellem jul og nytår. Mange steder stod det med pynten på langt ind i det nye år. Det må erindres, at på den tid var der kun én stue, der var opvarmet. Hvis træet straks efter slukning af lysene blev sat ind i en kold stue, kunne det holde sig frisk i lang tid.

I missionshuset i Gjettrup blev der af KFUM og KFUK holdt juletræsfest mellem jul og nytår – for de unge en aften, for skolebørnene en eftermiddag. Allerede i 1914 blev dette træ pyntet ikke blot med stearinlys, men også med elektrisk lys.

I årene 1880-1890 var pastor J. Th. N. Løgstrup sognepræst i Helligsø-Gjettrup. Han førte dagbog, og i disse dagbøger fortælles også, hvornår han første gang så et juletræ. Det var juleaften 1861 hos onkel Kristian:

»Under træet lå en vældig pakke til tante Anna«. 29. november 1887 er han hos bager Nybos i Lemvig, »i hvis storstue der lavedes til juletræ«.

Dagbøgerne fortæller flere gange om præstefamiliens juleaften i Helligsø. Der står en masse om gaver, men der står aldrig noget om juletræet. Vi kan vel så regne med, at det første juletræ i Helligsø blev tændt i årene lige efter 1900.

Fotografi fra Det kongelige Biblioteks billedsamling.

Fotografi fra Det kongelige Biblioteks billedsamling. Biblioteket oplyser, at fotografiet er taget i et velhavende borgerhjem ca. 1905. I »Jul i Thy 1985« findes et julekort fra 1917 med et juletræ.

Teaterdage og kongebesøg i Thisted 1852

AF BIRGIT MICHELSEN

Thisted havde i 1852 besøg af Frederik VII og grevinde Danner. Blandt dem, der deltog i festlighederne, var sognepræsten og provst fra 1837 til sin død i 1855, Vilhelm Michelsen. Provstefruen var i København for at søge lægehjælp til et barn. I breve til sin kone, Amalie, fortalte Vilhelm Michelsen om begivenhederne. På grundlag af disse breve har et oldebarn, Birgit Michelsen, skrevet denne artikel:

I begyndelsen af 1850'erne oplevede man i Thisted en opblomstring af handel og industri. Havnen blev udvidet og forbedret, og dampskibsfarten på Limfjorden, der var kommet i stand i 1840'erne, men havde ligget stille i nogle år, blev genetableret i 1852. To gange om ugen fra begyndelsen af maj anløb dampskibet »Liimfjorden« Thisted med direkte forbindelse til dampskibsruten mellem Aalborg og København.

De første spadestik til et nyt rådhus blev taget i foråret 1852, men ikke mindre betydning for Thisted-borgerne synes det at have haft, at der i samme forår indrettedes en regulær teatersal i et

Frederik VII. Malet af J. V. Gertner 1861. Hænger på Frederiksborgmuseet.

ubenyttet pakhus midt i byen. Efter endt ombygning kunne teaterkomitéen en af de første dage i maj meddele, at Det Miller'ske Teaterselskab agtede at gæste byen til teatersalens indvielse søndag den 9. maj.

Denne forestilling blev en stor begivenhed i Thisted, og den efterfulgtes af en række andre forestillinger af et righoldigt repertoire, hvoraf dog kun enkelte forekommer kendte i dag, således »Abekatten« og »En søndag på Amager«, begge af Johanne Louise Heiberg.

Endnu større opmærksomhed vakte det dog, da det ved pinsetid forlød, at kongen, Frederik VII, og hans gemalinde, grevinde Danner, under deres rejse i det nordlige Jylland den sommer også ville besøge Thisted. Dette kongebesøg fandt sted fra lørdag aften den 19. juni til mandag formiddag den 21. juni 1852, og det blev udførligt refereret i avisen.

Efter modtagelsen på havnen begav »det høje par« sig til fods til amtmandsboligen, hvor det tog ophold hos amtmanden, kammerherre, baron Rosenkrantz, medens personerne i deres følge indkvarteredes i andre private hjem i byen. Plantagen, byens stolthed, var pragtfuldt illumineret, og her indtog gæsterne en forfriskning i en dertil opført »veranda«, og aftenen afsluttedes med et festfyrværkeri.

Søndagen gik med gudstjeneste i Thisted Kirke, audienser, taffel sidst på eftermiddagen og om aftenen festforestilling i den nye teatersal. Om mandagen var der tid til besigtigelse af kirken og af byggepladsen til det nye rådhus, før Thisted-borgerne tog afsked på havnen med deres konge og hans gemalinde.

*

Af disse uger, hvor der var både teatersæson og kongebesøg i Thisted, får vi et levende indtryk i en række breve fra sognepræsten, provst Vilhelm Michelsen, til hans hustru Amalie Michelsen, der i hele denne periode opholdt sig i København for at søge lægehjælp til et af børnene.

I disse breve følger vi teateraktiviteterne og forberedelserne til kongebesøget, vi fornemmer bysnakken blandt honoratiores og jævne folk og vi erfarer detaljer fra selve besøgets afvikling.

Vi forstår, at det ejendommelige trekantsforhold mellem kongen, grevinde Danner og kammerherre Berling var kendt også i Thisted.

Enkelte andre personer i kongens følge nævnes ved navn: kabinetssekretæren, kammerherre Lunding, geheimearkivar Wegener og grevindens selskabsdame, frøken Dreyer.

Også den nylig udnævnte biskop Bindesbøll, der var stødt til det kongelige selskab i Aalborg, fulgte med på rejsen rundt i stiftet.

Enkelte Thisted-borgere omtales i brevene, således provst Michelsens broder, lægen Christian Michelsen, hans to svogre, cand. theol. Anton Hansen, på dette tidspunkt hjælpepræst i sognet, og kammerråden, Carl Hansen, der ejede gården Christianslyst. Desuden byfoged Nellemann, amtsforvalter Gamborg og distriktslæge Willemoes foruden kapellanen, Vesenberg.

Vilhelm Michelsen fandt stor fornøjelse i at gå i teatret, og han sørgede også for at hele præstegårdens husstand undtagen de helt små børn fik del i teaterfornøjelserne. Især hans tiårige søn, Carl, var begejstret. Skuespillerne lagde mærke til den livlige dreng, og da der var brug for en dreng i et af de stykker, der opførtes, var det Carl, der fik rollen. Han udførte den til alles tilfredshed og fik fra da af fribillet til alle forestillingerne.

Præstegårdens private lærerinde, jomfru Bondrup, forsømte næppe heller en eneste forestilling, og hun følte sig i den grad inspireret af skuespillernes optræden, at hun selv måtte klæde sig påfaldende.

En dag viste hun sig for provsten med en fantasifyldt pyntet hat.

»Jeg blev forbavset«, skrev præsten til sin Amalie i København, »og erklærede, at hun ei kunde gaae med den. Men hun, som vist er meget forgængelig, gaaer frisk nok med den. Hun har havt Drengene efter sig paa Gaden, og de have spurgt: Hvad er det for en Jen? Hun er nok en af dem fra Comedien!«

Men også jomfru Bondrups veninde, Jensine Michelsen, gift med provstens broder Christian

Michelsen, klædte sig påfaldende. »Jensine træder frem med grønne Viindruer paa Kappen«, står der i et af brevene.

Pinsedag den 30. maj var Vilhelm Michelsen efter gudstjenesten til middag hos kammerherren, baron Rosenkrantz, sammen med arkitekten, hr. Holm. Han fortæller:

»Efter bordet saae jeg Architecten gaae rundt og ridse med Blyandt paa Papiir. »Naa« sagde jeg, »det er nok til en Club! Thi om en Saadan er der netop Planer«.

»Nei«, svarede han, hvidskende mig i Øret, det er til grevinde Danner«. Han her nemlig givet Kammerherren et Afrids af Boligen, som denne har medtaget i dag til Kjøbenhavn for at spørge Kongen, hvilke Værelser han, hvilke Grevinden vil have«.

*

For personer med forbindelse til de kredse i hovedstaden, der foragtede grevinde Danner, var det ikke let at finde en grimasse, der kunne passe. Den 4. juni skriver Vilhelm Michelsen:

»Nu snakkes der meget om Kongens Ankomst, og Aviserne spaae den om 14 Dage. Kammerherreinden er fortvivlet. Hun skal have sagt til Kammerherren: Jeg tror, jeg reiser bort«. Hvortil Kammerherren har svaret: Ja, vær så god, naar du vil have, at jeg skal skilles fra mit embede«.

Denne historie havde provsten fra sin kapellan, Vesenbjerg, men af egen erfaring fortæller han lidt senere i samme brev: »Claudi, Assessoren, som var her at see »Talismanen«, og hvem jeg var til Frokost med hos Fru Dahl, erklærede, at han aldrig havde seet Kammerherreinden saa nedtrykt og nedbøiet som ved Tanken og Talen om Grevinde Danner. Hun maa see at faae Ansigtet i nogle bedre Folder til den Tid, høie Vedkommende arrivere«.

I et følgende brev læser vi:

»Forresten er hele Byen allarmeret over Kongen og Grevinden. Tænk, siger Inger, Folk ere saa forbittrede, at de kalde hende *Gemalinde!* Følget er på 62 personer, og rimeligviis kommer jeg til at prædike, hvilket jeg dog ikke er saa bange for. Men, siger Jomfru Bondrup, hvad sige Folk om hans *Ledsagerinde?*« Atter en undvigende Benævnelse.

Kammerherreinden reiste igaar til Nykjøbing for at hente Manden. Hun tænker paa Atlaskes og Fløiels Gardiner og Sengeomhæng, og der er allerede en Skuren, Malen, Riven og Vadsken i Huus og Have. Kongen medbringer Kok, Sølvtøi, Viin osv., så dér slipper Kammerherrens så meget let. Grevinden medbringer en Frøken Dreyer og 2 Kammerpiger. Kammerherre Linding er ogsaa med. – Ved min egen Garderobe faaer jeg kun to udgifter, nemlig et Par nye Støvler, som ere bestilte hos Guldberg, og min Hat oppudset, som kan skee hos Gjerlach. Saa faaer det forresten gaae, som det kan. – Da kongen sætter stor Priis på Illumination, maae Du endelig sende ti Pund Stearinlys, thi vi skulle

Grevinde Danner, malet af David Monies 1850, da Frederik VII havde udnævnt hende til lensgrevinde og taget hende til hustru. Hænger på Jægerspris Slot.

jo have Lys i 15 Fag, dvs. 60 Lys; men Stumperne kunne bruges til Spilleborde«.

Et par dage senere fortsætter Vilhelm Michelsen: »Kammerherren har faaet en Seneforstrækning i Foden under Dansen med sin Svigerinde ved kammerherreindens »Gebus« (som Mariane siger). Han sidder med Foden paa en Skammel og kan ingen Tilsyn føre med Arbeiderne til Kongestadsen. Vil Du ei kjøbe 1 Lispund Stearinlys; Gamborgs bade, om vi ei kunde overlade dem nogle. – Man ville give mig baaede Biskoppen og Lunding i Indquartering, men jeg fik den sidste afværget.

Mange have gjort stor Allarm over Indquarteringen; men selv de gamle Fruer Fisker og Dahl skulle hver have een. Igaar vare vi hos fru Fisker og fik Ørred; Gamborg, Willemoes og Frue samt jeg spillede Grandissimo. Architecten og Dyhr skulle bygge æresport, ophænge Guirlander osv. ved Havnen, og i Plantagen skal der illumineres og være Telte«.

»Dagens Thema«, skriver han videre, »er forresten Kongens Forhold til Grevinde Danner og Berling. Derom fortælles 1000 Anecdoter. Consul Ibsen ønskede saa inderlig gjerne Berling i Indquartering, men ham beholdt Nellemann selv. I Eftermiddag kom din Broder Carl fra Frederikshavn, hvor din Fader skal være rask igen – sammen med Hoffoureur Olivarius. Denne Mand reiser altid forud for Suiten for at bestille Quarteer. Han var færdig i Aalborg og tog herned i Forvejen og tager igjen imorgen til

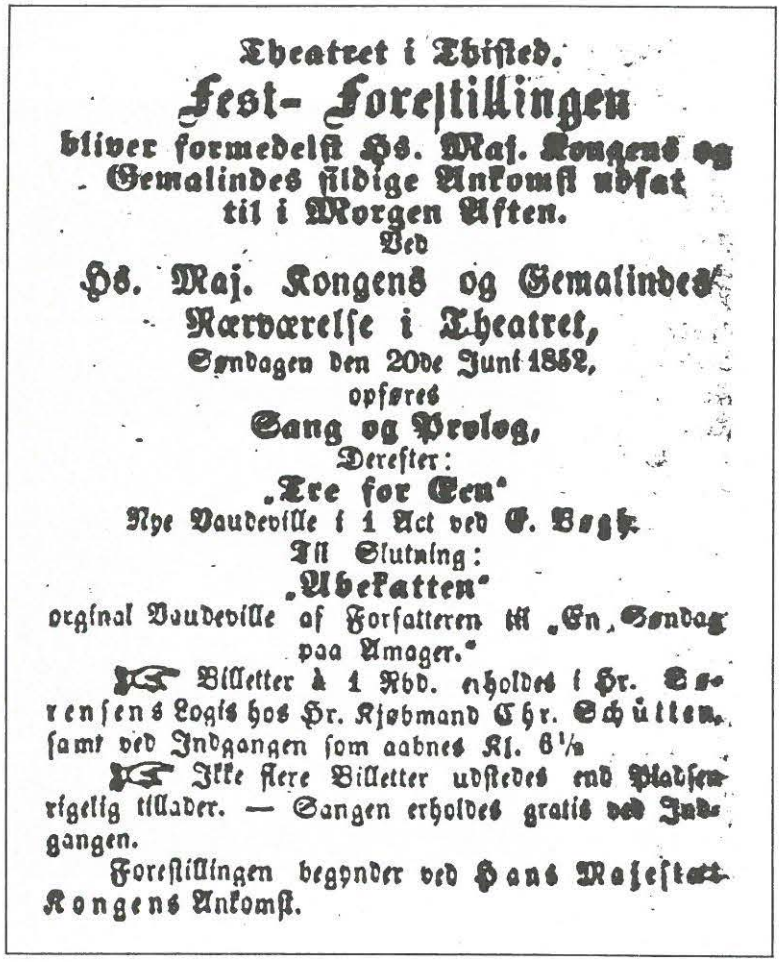

Theatret i Thisted.

Fest- Forestillingen

bliver formedelst Hs. Maj. Kongens og Gemalindes ønskede Ankomst udsat til i Morgen Aften.

Ved

Hs. Maj. Kongens og Gemalindes Nærværelse i Theatret,

Søndagen den 20de Juni 1852,

opføres

Sang og Prolog,

Derefter:

„Tre for Een"

Nye Vaudeville i 1 Act ved E. Bøgh.

Til Slutning:

„Abekatten"

orginal Vaudeville af Forfatteren til „En Søndag paa Amager."

☞ Billetter à 1 Rbd. erholdes i Hr. Sørensens Logis hos Hr. Kjøbmand Chr. Schütten, samt ved Indgangen som aabnes Kl. 6½

☞ Ikke flere Billetter udstedes end Pladsen rigelig tillader. — Sangen erholdes gratis ved Indgangen.

Forestillingen begynder ved Hans Majestæt Kongens Ankomst.

Søndag den 20de juni 1852 kunne thyboerne komme i teater sammen med Hans Majestæt Kongen, Frederik VII, og hans gemalinde, Grevinde Danner. I følge aftrykket af en annonce i den konservative Thisted Amtsavis – den på det tidspunkt eneste udkommende avis i Thisted – indledtes forestillingen med sang og prolog. Derefter opførtes »Tre for Een«, en ny vaudeville i 1 akt af Erik Bøgh. Som afslutning opførtes »Abekatten«, en vaudeville af forfatteren til »En søndag på Amager«. Forfatterens navn er ikke nævnt. Det var Johanne Louise Heiberg. En billet kostede 1 Rbd. Rigsbankdaleren indførtes 1813 og var i brug, indtil kronen kom i 1873. Daleren var derefter den folkelige betegnelse for en tokrone. Birgit Michelsen, Hovedgaden 47 D, Birkerød, har fremskaffet kopi af annoncen.

Aalborg, hvortil Kongen kommer nu paa Søndag (d. 13.).

Tænk, endnu veed jeg slet ikke, om han vil høre Prædiken her d. 20. eller ei. – Jeg har nu hos Dreieren bestilt 44 Trælysestager á 4 Sk. Kongestadsen er ei saa lidt bekostelig. Illumination, Støvler, Hat og Handsker er alene mellem 20 og 30 Rdl., og mange andre Smaaudgifter komme til ved samme lejlighed«.

»Her er stor Tummel med Æresporte, Flag, Transparenter og Illumination«, står der i et brev fra 17. juni. »Saa kommer Løverdag, hiin store Dag. Kammerherreinden meente, jeg kom til at prædike. Velan. Jeg faaer kun Biskoppen i Indquartering, han gaaer neppe paa Comedie; vi faaer Kylling-Steg og Kage og – Passiar«!

*

En detaljeret fremstilling af hele kongebesøgets forløb, således som Vilhelm Michelsen oplevede det, kan vi læse i et brev, der er skrevet mandag d. 21. juni efter kongens afrejse.

»Løverdag Eftermiddag samledes 10 á 12 Præster her i Salen. Kl. 8½ signaliseredes Dampskibet, og Kl. 8¾ kom Kongen. Vi stak neden for Æresporten, som Architecten med megen Smag havde opført; den skal have været meget smukkere end den Aalborg'ske; og under uendelig Jublen steg Kongen iland, modtagen med en passende Tale af Nellemann. Jeg sluttede mig til Biskoppen, som er bleven Commandeur af Dannebrog paa Reisen; og vi havde derpaa alle Præsterne i Salen. Biskoppen fik en Kop Thee; men strax kom der Bud efter ham fra Kongen, da Præsterne fra Landet vilde stedes til Cour. Han fik Tøiet fra Borde, Christian hæftede Commandeur-Korset med Knappenaale på Kjolen, og vi glede gjennem de overmaade smukt illuminerede Gader op til Kammerherrens, hvor vi bleve Kongen præsenterede. Derpaa gik vi atter hjem, og Biskoppen forhandlede med Præsterne. Atter Bud fra Kongen, at Biskoppen skulle komme til Thee. Præsterne gik, undtagen Vesenberg og Damkjær; Sidstnævnte boede hos os.

Vi ventede på Bispen til kl. 11½, begyndte at spise: Karudser med Flødesaus (med Peberrod i – au, ai – men Christian lod sig ei afdisputere, at det var rigtigt); derpå Kylling-Steg; under dette kom Bispen, fik kold Steg og Kage, fra Bager Grønlund, 9 Mk., og Viin, St. Julien fra Bendixsen, Snak med Bispen til Kl. 1, iseng, 5 Timers Søvn. Kl. 6 kom Temme med Kirkens Anordning; Musik fra Aalborg, der var fulgt med Kongen, spillede i Kirken, da Orglet er under Reparation.

Præsterne gik foran i Procession gjennem Hovedgangen. I Kongestolen sad Kongen med Gemalinde, Bispen, Ministrene Bang, Scheel osv. Jeg messede (godt), prædikede (haaber ret godt, men blev tør i Halsen og træt), bad for kongen og Grevinde Danner – men glemte enkedronningen og Arveprindsen, bad for 2 Syge, messede, gik hjem. Var ved at synke i Jorden af Trætthed, kom til Ro kl. 1, sov til 2½; man kalder på mig, den herlige Lunding var hos mig, elendig over at have vækket mig. Jeg talte nogle Ord med ham. Saa kom min gamle Bekjendt, Etatsraad Wegener, Forfatter til ypperlige Bøger, Geheimmearchivar, Commandeur af Dannebrog, fornøielig Pebersvend, høit anskreven hos kongen. Han vilde see Runestenen paa Kirken, fik den at see; jeg fulgte ham til Doktorens, der havde ham boende.

Atter hjem. Invitation til Taffel Kl. 5 til Dig og mig. Sendte Bud tilbage, at jeg vilde komme til Grevinden ½ Time før Taffelet. Jeg gik saa derhen Kl. 4½, kom ind, talede med denne yderst elskværdige Dame, som her har efterladt et meget behageligt indtryk. Hun takkede mig for min tale, spurgte til de 2 Syge, jeg havde bedt for, om de trængte, spurgte til mit Helbred, talede om Jyderne. Alt passende, fiint, behageligt. Siden havde Grevinden 90 Rdl. fra sig og Kongen til de Fattige, nemlig 6 Portioner á 15 Rdl. Hun er velvoxen, har god Væxt og Figur, et meget fiint og dannet Væsen, har indtaget Alle.

Ved Taffelet sad jeg hos Md. Svarre. Ypperlige Retter, ypperlig Viin. Kammerherren udbragte Kongens, Nellemann Grevindens Skaal, Kongen selv Thisted Byes.

Om Aftenen vare Biskoppen og jeg paa Comedie, 1 Rdl. Billetten. Kongen modtoges under almindelig Jubel. Carl spillede med i »Tre for Een«, et Stykke, Kongen selv havde valgt. Derefter spilledes »Abekatten«. Din Broder Anton stod op paa en Bænk, holdt Tale, sluttende med Ordene:

»Længe leve vor Allernaadigste Kong Frederik d. 7. og hans *elskelige* Gemalinde!« – det Sidste med stærk og gjennemtrængende Stemme.

Om Morgenen var Kongen i Kirken og ved Havnen og reiste da under uhyre acclamation. Jeg uddeelte de 90 Rdl. og hviler nu efter al den Tummel«.

Et par dage senere skriver han: »Kongedagene ere da forbi. Men Kammerherrens, ak, ak, hvor de have baaret dem ad! Og tænk, den sølle Md. Holm, som i hele 2 dage var indmuret i et Tagkammer, ei var til Cour, ei til Taffels og først krøb frem, da Vognene holdt for Døren, af Nysgerrighed!

Om Kammerherrens og især Kammerherreindens Fadaiser kunde jeg skrive et heelt Brev, men vil hellere mundtligen udvikle det. Kongen var smækvred, hvilket i høieste Grad kjendeligt. Selv den tiltænkte Present svandt ind til en lille tom Gulddaase. Skuespillerne fik 100 Rdl.; igaar spillede de for sidste Gang.

Alle Vegne snakkes om Kongestadsen og ingen regner Kammerherrens«.

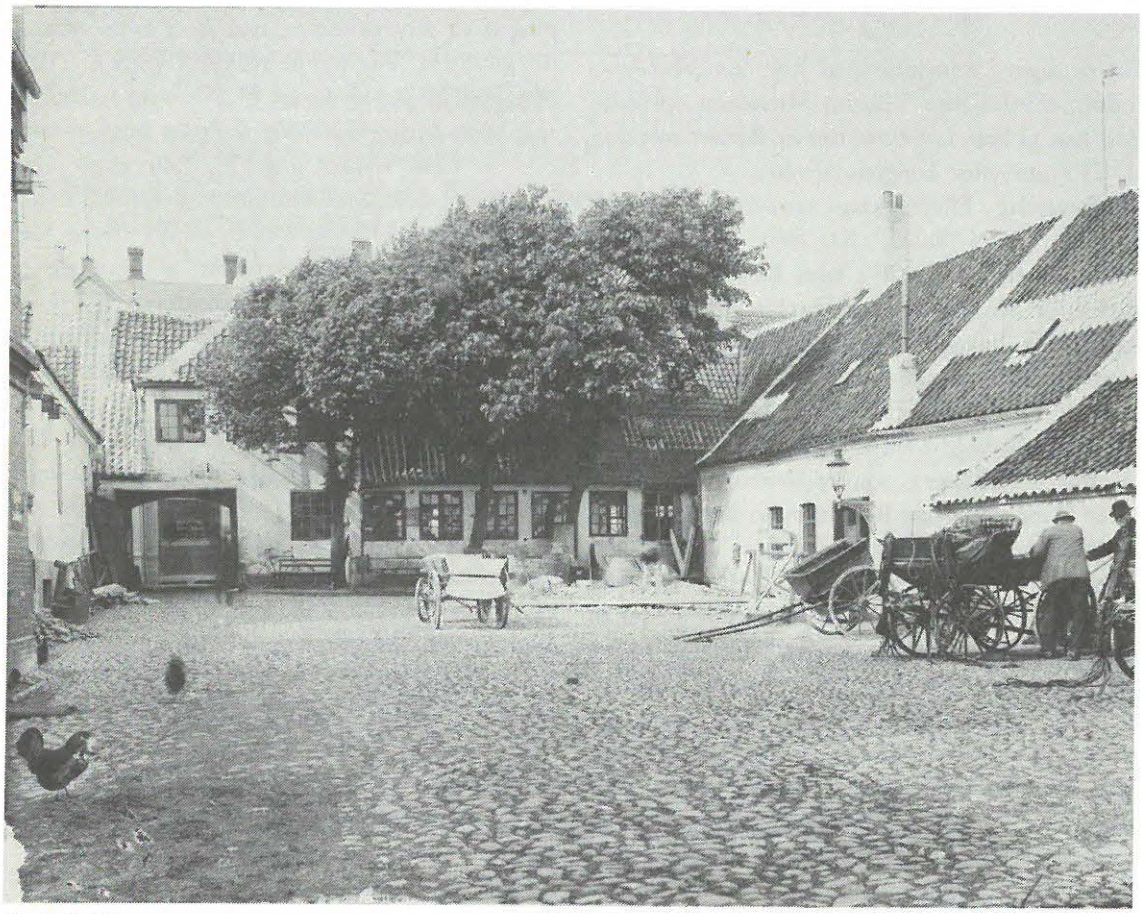

Frederik VII og grevinde Danner var i 1852 til festforestilling på det daværende teater i Thisted. Det var indrettet ved Hotel Thy, der havde facade ud til Storetorv. Teatersalen lå til højre med indgang ved lygten. Da hotellet med flere bygninger var revet ned, blev J. P. Jacobsens Plads anlagt.

Min farfar og Jens Vejmand

AF METTE FASTRUP

En dag i sommer ringede en mand fra Vendsyssel og fortalte, at han havde lovet en ældre bekendt i Vrå at overdrage min farfars stenhammer til mig.

Sådan lød meldingen i telefonen, og vi afventede en lejlighed, hvor hammeren kunne afleveres. Det skete en dag i august på Thisted Dagblad, og den flok kolleger, der til daglig bruger deres fysiske kræfter på dataskærmenes små taster, faldt i forundring over hammerens tyngde og dimensioner. Den vejer 8 kilo, viste det sig, da den senere på dagen kom hjem til Tved og måtte en tur på badevægten.

Det gedigne redskab har siden stået ved min seng. Et sært sted måske, men hammeren har en historie at fortælle, og det skal den få lov til nu.

Min farfar, Chr. Peter Christensen, også kaldet Socialist-Christian, var født i Vendsyssel i 1860. Han blev et af de praktiske mennesker, der som landarbejdere kom til at skaffe føden ved mangeartede håndteringer, ved stenslåning, som det hedder i hans efterladte dagbogsoptegnelser, ved tørvegravning, ved glarmesterarbejde, ved grøftearbejde, ved sadelmagerarbejde ved at lodde spande og dunke for folk, ved at slibe barberknive, ved at flette tørvekurve af gråris fra Vildmosen.

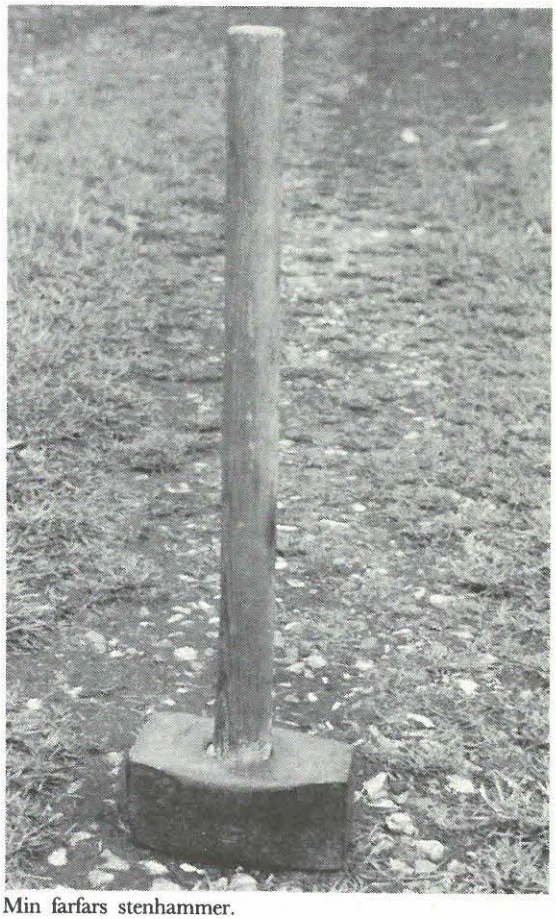

Min farfars stenhammer.

Jeppe Aakjær:

Jens Vejmand.

Hvem sidder der bag Skjærmen
med Klude om sin Haand,
med Læderlap for Øjet
og om sin Sko et Baand?
Det er saamænd Jens Vejmand,
der af sin sure Nød
med Ham'ren maa forvandle
de haarde Sten til Brød.

Og vaagner du en Morgen
i allerførste Gry
og hører Ham'ren klinge
paany, paany, paany,
det er saamænd Jens Vejmand
paa sine gamle Ben,
som hugger vilde Gnister
af morgenvaade Sten.

Og ager du til Staden
bag Bondens fede Spand,
og møder du en Olding,
hvis Øjne staar i Vand —
det er saamænd Jens Vejmand
med Halm om Ben og Knæ,
der næppe ved at finde
mod Frosten mer et Læ.

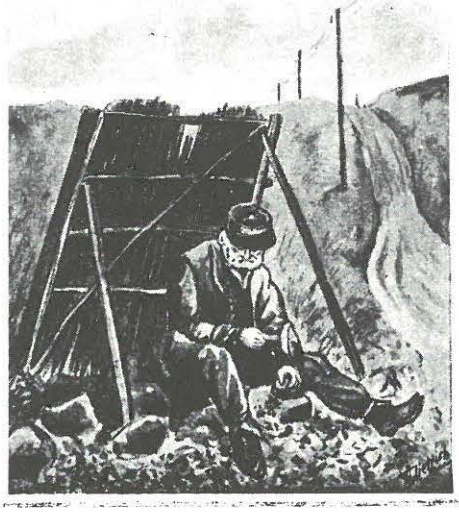

Og vender du tilbage
i Byger og i Blæst,
mens Aftenstjærnen skjælver
af Kulde i Sydvest,
og klinger Hammerslaget
bag Vognen ganske nær —
det er saamænd Jens Vejmand
som endnu sidder der.

Saa jævned han for andre
den vanskelige Vej,
men da det led mod Julen,
da sagde Armen nej;
det var saamænd Jens Vejmand,
han tabte Ham'ren brat,
de bar ham over Heden
en kold Decembernat.

Der staar paa Kirkegaarden
et gammelt frønnet Bræt;
det hælder slemt til Siden,
og Malingen er slet.
Det er saamænd Jens Vejmands.
Hans Liv var fuldt af Sten,
men paa hans Grav — i Døden,
man gav ham aldrig en.

Jeppe Aakjær.

Aakjærs digt om Jens Vejmand blev udgivet som skillingstryk af Olaf Strandberg og er blevet sunget på Carl Nielsens melodi siden 1907.

Det er blot nogle af de beskæftigelser, han påtog sig for at forsørge familien, der omkring århundredskiftet bestod af mine farforældre, samt sønnen, den senere forfatter Erling Kristensen, og hans tre år yngre søster Lovise.

Min farfar døde i 1939 og blev stedt til hvile på Serritslev Kirkegård, hvor min farmor syv år forinden havde fundet sin grav.

*

Blandt efterladenskaberne i Det bette hus på Refsnæs, nu Sønder Vråvej 143, var nogle af de redskaber, min farfar har været afhængig af livet igennem. Stenhammeren, som nu er kommet til Thy, blev efter salget af huset af min far overladt til min farfars gode ven og genbo, Laurits Nielsen, som også har været en mester i at svinge en stenhammer. Nu er han på Plejehjemmet Lundgården i Vrå og kan i en alder af 92 år stadig gøre rede for, hvor mange kubikmeter sten, der blev slået i forbindelse med anlæg af byens forskellige veje.

Nu kører store maskiner i nabolaget og lægger en ringvej udenom Vrå. Den nutidige fremgangsmåde vækker undren og medleven hos en mand, der i mere end 30 år har været beskæftiget udelukkende ved vejvæsenet, og som kender til at bruge en stenhammer.

Betænksomt havde han ønsket, at Socialist-Christians sønnedatter skulle have stenhammeren. Den var ligesom lidt i vejen på et plejehjem, og den historisk engagerede fælles bekendte Regnar Bønkel, der forstår at vurdere et klenodie som dette stykke værktøj, var mellemmanden, som tog sig af transporten.

*

Det var først, da hammeren nogen tid havde stået ved min seng, Jens Vejmand kom ind i billedet. Han havde ligesom luret i baggrunden

en tid, men trængte sig på ved læsningen af Solvejg Bjerres bog om livet på det Jenle, som Nanna og Jeppe Aakjær gjorde til en litteraturens og kulturens højborg ved Astrup vig på Sallings østkyst.

I sin bog om forældrene og barndommen på Jenle fortæller Solvejg Bjerre om den Jens Vejmand, der i 1901 gav Aakjær ideen til det digt, som siden er blevet folkeeje.

Der er et arbejdsmæssigt og stemningsmæssigt slægtskab mellem min farfar og Aakjærs Jens Vejmand, ligesom der er det mellem de to og deres hundreder af nu anonyme standsfæller, der på den tid var med til at lægge grunden til mange af de veje, vi så hastigt færdes på den dag i dag.

Som nævnt var det i 1901, Aakjær hørte om den nyligt afdøde vejmand Jens Nielsen i Tjørring. Hans yngre efterfølger berettede for Aakjær om det kummerlige nu afsluttede livsløb. Først i 1905 fik Jeppe Aakjær hold på ideen, som i sin velkendte form stod at læse i Politiken den 22. juni samme år.

I sin bog om livet på Jenle fortæller Solvejg Bjerre om »begyndelsen og slutningen« på digtets historie. Hun skriver:

»Begyndelsen er at se i en lille notesbog, hvor far, som hans skik var, har ført et minutiøst

Aakjær i sit arbejdsværelse. Han fik inspiration til Jens Vejmand i 1901 og skrev digtet i 1905.

regnskab på en cykeltur fra Herning over Holstebro til Bovbjærg i maj 1901. Mellem udgifter til »Barber 15 Øre, Aulum Kro 25 Øre« står der »19/5 Stenslageren i Tjørring 25 Øre«, og år efter har far sat et mærke med blå blyant ud for denne post og med sin senere skrift tilføjet: »Her fik jeg første Gang Ideen til Jens Vejmand«.

Den stenslager, far hin majdag havde mødt, var nylig blevet ansat, men havde fortalt min far om sin forgænger, Jens Nielsen, som efter 25 års tjeneste under vejvæsenet fik et gratiale af Ringkøbing amtsråd på 25 kr., godt og vel en månedsløn. Han var død samme vinter og lå begravet på Tjørring kirkegård.»

Det hedder i digtet om Jens Vejmand, at »hans liv var fuld af sten, men på hans grav – i døden, man gav ham aldrig en«.

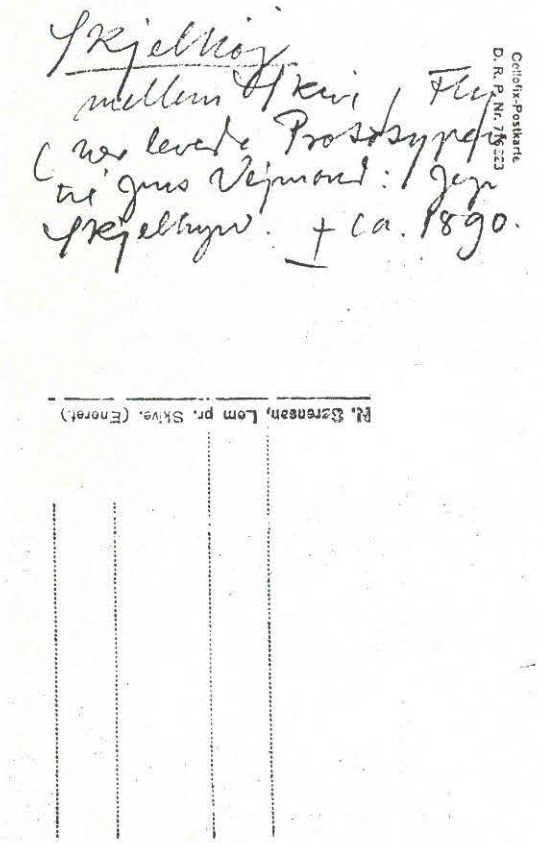

Aakjærs notat vedrørende Jens Vejmand og vejmændenes boliger.

Og dog. Et minde blev rejst ved Tjørring i 1982 på 150 års dagen for Jens Nielsens fødsel 17. november 1832. Erik Heide fra Mors stod for udformningen. Solvejg Bjerre skriver om denne mindesten ved landevejen mellem Herning og Holstebro, at den står som et minde om alle landets »Jens Vejmænd«.

Altså også min farfar deroppe i Vendsyssel.

*

Og en forbindelse har der været – i tid og i håndtering. I min farfars dagbogsoptegnelser, korte og præcise, kan det aflæses, at han har været på »stenslåning«, som han udtrykker det, på samme tid som Jens Vejmand. Og farfar er kommet til at »kende« sin fagfælle gennem Aakjærs digt. Det har haft så meget at sige ham, at digtet som skillingstryk er gemt blandt papirerne i hans efterladte værktøjskasse og siden bevaret af et par generationer. Digtet er gengivet med grøn skrift på et postkort, trykt på Olaf Strandbergs Bogtrykkeri.

På billedet i midten sidder Jens Vejmand – eller farfar – bag sin beskyttende »Skjærm og forvandler de hårde Sten til Brød«.

I sin bog henviser Solvejg Bjerre til Jeppe Aakjærs egne ord om Jens Vejmand og andre sange i digterens store produktion:

»Når jeg er blevet så kendt, som jeg er, skyldes det mine Sange og mine Foredrag, og Sangene har komponisterne deres Andel i, for takket være dem rykker Digtene ud af Digtsamlingerne, hvor trods alt de færreste læser dem, og kommer ind i Sangbøgerne og bliver Hvermands Eje«.

Solvejg Bjerre tilføjer, at »først da Carl Nielsen (1865-1931) i 1907 satte melodi til Jens Vejmand, rykkede digtet ud af Rugens Sange og blev »hvermands eje«.

*

Jeppe Aakjær fortæller i sine efterladte erindringer, at Carl Nielsen gav sin melodi til sangeren Vilhelm Herold, der endnu var ved stemme på det tidspunkt. Herold sang ifølge Aakjær gerne den danske lyrik, »både den verdslige og den på Salmens tone. Hvor han kom i Landets Teater-

og Kirkesale, blev der Fest og ligesom højere Himmel under Hjerneskallen«.

Jens Vejmand lå for Herolds stemme og foredrag. Han brugte sangen ved en af sine store sangaftener i Koncertpalæet. Aakjær noterer, at den her blev sunget første gang: »Den gjorde stor Lykke og måtte gives da capo. Siden sang Herold den altid på sine Turneer, bl.a. gennem Sønderjylland«.

Aakjær fortsætter:

»Vi kendte dengang ikke hinanden personlig, men Dr. Fru Lis Jacobsen inviterede os sammen en afstenstund. Da havde Herold allerede mistet sin pragtfulde Stemme. Vi var nær ved at græde i hinandens Arme, jeg ved Tanken om, at jeg aldrig skulle høre denne bedårende Røst mere. Han var artig nok til at bemærke, at han vilde have baaret min Sang over al Danmark, om det var faldet i hans Lod at kende den noget før. Nu følte han sig afmægtig«.

I sin bog »Livet på Jenle« antyder Solvejg Bjerre, at det kunne være fristende at dykke med i Jens Vejmands »historie, det vil sige de mange myter omkring digtets og dets melodis tilblivelse«. Hun fandt dog, at det ville ligge udenfor bogens rammer.

*

På opfordring af denne artikels forfatter har Solvejg Bjerre nu atter været i sine gemmer. Blandt fundene er et postkort med billede af et lavt, stråtækt hus med skæve døre og uregelmæssige vinduer. På bagsiden af kortet, trykt hos N. Sørensen, Lem pr. Skive, har Jeppe Aakjær gjort følgende notat:

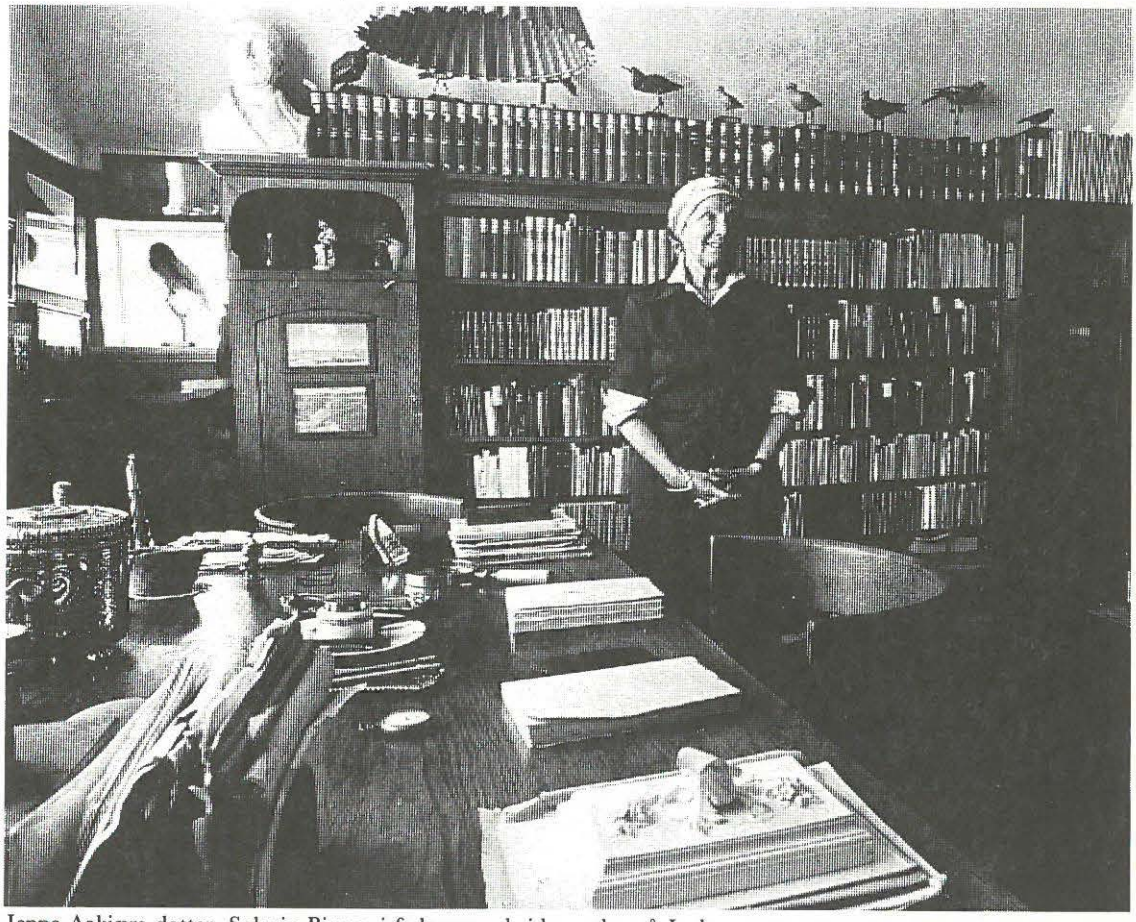

Jeppe Aakjærs datter, Solvejg Bjerre, i faderens arbejdsværelse på Jenle.

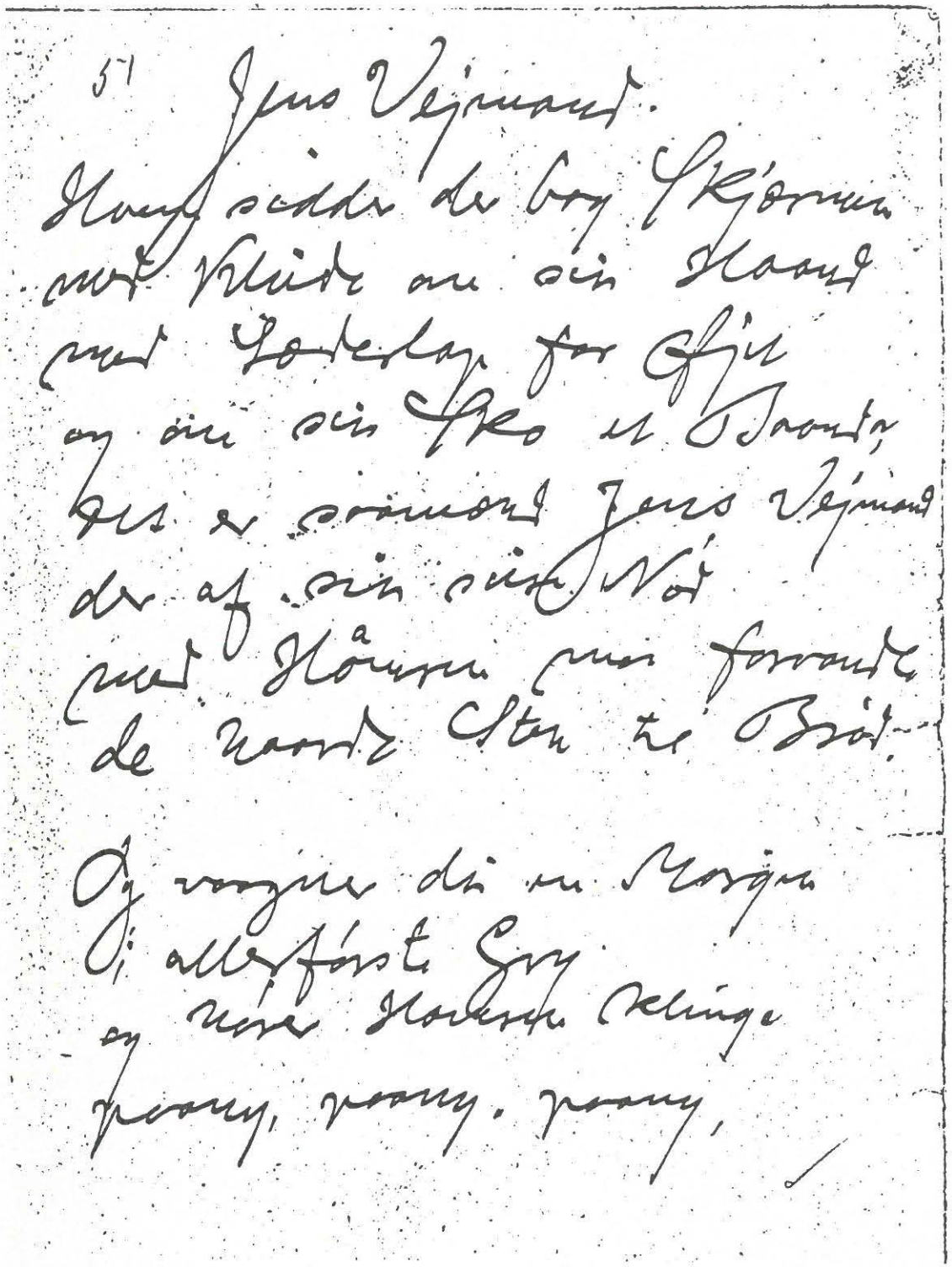

51 Jens Vejmand.

Hvem sidder der bag Skjørnen
med Vilde om sin Haand
med Søderlap for Øjet
og om sin Sko et Baand,
det er saamænd Jens Vejmand
der af sin sidste Nød
med Håmren mos forvandle
de naarde Sten til Bröd.

Og vaagner din en Morgen
i allerførste Gry
og nører Hamren klinge
poany, poany, poany,

Aakjærs manuskript til Jens Vejmand

Skjelhøj mellem Skive og Fly (her levede Prototypen til Jens Vejmand: Jep Skjelhyw, død ca. 1890.

Dette foto med sin påtegning har aldrig tidligere været offentliggjort i relation til Jens Vejmand, men er et stemningsbillede, der sætter vejmandens kår i relief. I stuen bag de små ruder har der ved vintertid været rim på væggene og småt med sul på bordet.

Blandt udklip i Solvejg Bjerres gemmer findes adskillige med bevis på, at mange egne har villet tiltuske sig »æren« for at være Jens Vejmands hjemsted. Den diskussion er imidlertid ude af verden ved fundet af Jeppe Aakjærs eget notat i lommebogen. Ideen er hentet i Tjørring, men model og menneskeskæbne har huseret i digterens tanke og fantasi, længe før det lykkedes at få de bevægende strofer formet.

Det var redaktør Henrik Cavling, der antog Jens Vejmand til offentliggørelse i Politiken. Myten har villet vide, endog i selvsamme blad, at det skulle være chefredaktør Ove Rode, der i 1905 på en tur over heden sammen med Aakjær, Johan Skjoldborg og amtslæge Sigurd Rambusch havde hørt om Jens Nielsen, som ifølge Ove Rode skulle fortjene et »agitatorisk digt«.

Solvejg Bjerre betegner Ove Rodes andel i Jens Vejmand som vås og anfører de her nævnte enkeltheder som den retmæssige baggrund. Ligeledes retter hun den misforståelse, at Carl Nielsen skulle være blevet bedt om at sætte musik til digtet. Det blev han ikke, siger Solvejg Bjerre, der også stiller sig tvivlende over for myten om, hvordan den fynske komponist efter svare kvaler »fandt melodien«, mens han i sporvogn bevægede sig gennem København – og skrev noderne på sin stivede manchet. Men sådan går snakken, noterer Solvejg Bjerre.

*

Fra Norges tidligere statsminister, den syngende Ejnar Gerhardsen, fik Solvejg Bjerre i maj 1984 et brev, der fortæller, at Jens Vejmand er et »kjært navn« også i Norge. Den gamle socialdemokratiske politiker sendte Solvejg Bjerre sin grammofonplade med arbejdersange, alle norske på nær Jens Vejmand og Oskar Hansens: Når jeg ser et rødt flag smelde.

Ejnar Gerhardsen skriver: »Mine barn og barnebarn har i tur og orden grått sine varme tårer, da de som små fikk være med på å synge Jens Vejmand. Vi gråter forresten som voksne også. Jeppe Aakjær er som du forstår et kjært navn i vår familie, som han er det i mange, mange andre familier også i Norge.«

Denne oplysning om, at Jens Vejmand i al stilfærdighed har bevæget sig over landegrænsen mod nord, er ny, mens det har været kendt, at Herold også sang en tysk version på turneer sydpå.

Så vidt den »rigtige« Jens Vejmand, som »hugger vilde gnister af morgenvåde sten« i sine bestræbelser på for andre at jævne den vanskelige vej.

Annonce om stenhamre, revet ud af en avis og lagt i Chr. Peter Christensens regnskabsbog mellem siderne for 1901.

Chr. Peter Christensen på Refsnæs få år før sin død i 1939.

Jeg vender mig nu atter mod min farfar, der var med til at jævne de vendsysselske veje, samtidig med at Jens Nielsen sled bag sin skærm i Vestjylland. Begge forvandlede de hårde sten til brød, og jeg er i den situation at kunne fortælle, hvad min farfar, der ved århundredskiftet var 40 år, har tjent ved sit slid, og hvad han måtte betale for de mest påkrævede livsfornødenheder. Han har nemlig det meste af sin tid ført dagbog såvel som regnskab. Det er små tal, han opererer med på den tid, da hans kollega i det vestjyske »tabte ham'ren brat«.

Vi holder os til 1901, da Aakjær blev grebet af »stenslåerens« skæbne. Min farfars samlede indtægt for året blev ifølge hans omhyggeligt førte regnskab 389,71 kr., udgiften 355,85 kr.

Regnskabsbogen viser, at det især var i vintertiden, der blev slået sten. Den samlede indtjening for årets tre første måneder gøres op til 67,50 kr., heraf er de 27,50 kr for stenslåning, fordelt med 10 kr. i januar, 10 kr. i februar og 7,50 kr. i marts.

*

Set med nutidsøjne er det rørende små beløb, der skulle bruges til livets opretholdelse hos den lille familie, som dengang ifølge min farfars optegnelser i en anden notesbog boede i »Kristoffers hus ved Ulvkjærene på Em Hede«.

Daglige fornødenheder som 1 rugbrød er blevet betalt med 50 øre, et pund farin 17 øre, ¼ pund kaffe 26 øre, ½ pund cikorie 10 øre, ¼ pund melis 6 øre, 1 pund flormel 9 øre, hvidkål 10 øre, en tønde kul 1,90 kr., 2 potter petroleum 32 øre, 6 spegesild 24 øre, 1 anker øl 65 øre, 1 hat 1,25 kr., 1 par sko 1,65 kr., mælkepenge for 12 dage 60 øre.

Dette er udgifter nævnt i flæng. Noget tyder på, at familien har lidt af halsonde denne vinter, for der optræder flere gange et beløb på 2 øre for »lakrits«. Eller også skulle der lidt slikkeri til at forsøde tilværelsen.

Investeringer skulle der også være plads til. Den 22. juni betales en kurv, en hammer og en oliekande med ialt 1,95 kr. Samtidig købes slagterisager for 2.58 kr., Arbejderbladet betales med 2,58 kr., og krudt og hagl koster farfar 65 øre.

*

Udgiften til jagt går igen den lange regnskabsføring igennem. Indtægter for denne sidebeskæftigelse ligeså. Det var formentlig jagten, der var den økonomiske baggrund for, at familien i 1907 kunne købe »det bette hus« på Refsnæs. Den 22. maj dette år noterer min farfar: Fraflyttet Bomhusene, Em Sogn, til Refsnæs, Serritslev Sogn. Eget Hus.

Grusgravning æder sig i dette efterår så tæt ind på »Det bette hus«, at dets funktion som menneskebolig synes truet.

Sammenholder man afregning for en dags arbejde med udbyttet for jagten, forstår man, at farfar gerne ville ud med bøssen. For en dags arbejde blandt andet på Børglum Kloster kunne han blive honoreret med ned til 50 øre, mens en ræv på samme tid kunne indbringe 3,50 kr. og en ilder 2,50 kr.

I 32 år kom Socialist-Christian til at bo i det lille hus på bakken i kanten af Vildmosen, efter min farmors død sammen med datteren Lovise. Sit tilnavn havde han fået, fordi han som en af sin egns første socialdemokrater gik på barrikaderne, for at hans standsfæller skulle få deres levestandard hævet lidt over sultegrænsen. Grusgravning æder sig i dette efterår så tæt ind på »Det bette hus«, at dets funktion som menneskebolig synes truet.

Min farfar tabte ikke som Jens Vejmand »ham'ren brat«. Han døde stille i sit hjem sankthans nat 1939. Han tunge stenhammer skal få lov at stå ved min seng også ind i det kommende år. Jeg er glad for den.

Til Hundborg Mose

Min bedstefar Jens Chr. Jensen, der boede i »Bakkely« i Thisted landsogn, ejede et tørveskær i Hundborg Mose. Hvert år blev husholdningens brændselsforbrug dækket derfra. Det var gode ældetørv, med stor varme og lidt aske. En, for os, fremmed mand, gravede dyndet op af moselodden, ældede det på maskine og bredte det ud på nogle forme, der lå på jorden, og strøg overfladen jævn, med et bræt. Når det meste af vandet var fordampet, blev formene fjernet, og efter endnu nogen tid, når tørvene var faste, kom der et brevkort til bedstefar om, at nu var tørvene tjenlige til at rejses.

Den næste morgen skulle vi tidligt op.

Det var blevet bestemt, at min broder Thorkild på 12 år og jeg, der da var otte år, skulle rejse tørvene i mosen. Forsynet med en solid madpakke og en flaske saftevand, traskede vi afsted til Thisted Banegård. Vi kørte med tog til Todbøl Station, derfra gik turen til fods ud i mosen.

Solveig Hermansen på arbejde i Hundborg Mose.

Min bror havde været der før, så han var ikke i tvivl om, det var det rigtige sted vi havde fundet. For mig så alle lodderne ens ud, som de lå der, kun adskilt af vandgrave med en smal brink imellem.

Mor havde inden afrejsen fra hjemmet indprentet os, at vi ikke måtte nærme os de dybe vandhuller, men hvor var de fristende, med blomster som jeg aldrig før havde set, med vibereder, godt gemt i det rødlige græs, der groede overalt.

Men der var ikke tid til svinke-ærinder, tiden var knap, arbejdet ventede. Min bror satte mig i gang, han havde prøvet det før, og stædigt drev han på mig. Så gik det række op og række ned, tørvene var groet fast til tørvejorden, det rødlige græs var groet op i den våde tørvemasse, så det var sejt arbejde at rejse tørvene. De skulle ligge taglagte, to rækker sammen. Der var ikke megen plads til fødderne i det lille mellemrum i tørverækkerne, hænderne blev hurtig hudløse af de ru tørv, den bøjede ryg smertede, solen brændte, og viberne skreg, mens de dykkede ned over fredsforstyrrerne. Dagen sled sig af sted, det var, for mig, som rækkerne blev længere og længere, min bror skyndte sig, endnu mere, som dagen gik.

Vi havde intet ur, så uvisheden om, hvad klokken var, pinte os, vi skulle jo med toget hjem igen.

Jeg ønskede kun at sidde lidt, men der hjalp ingen kæremor. Endelig blev vi færdige, og med en mellemmad i hånden skyndte vi os af sted til Todbøl. Der var god tid til toget gik og endelig, kunne vi hvile os lidt. Det blev sent, før vi dødtrætte gik den lange vej fra Thisted til »Bakkely«.

Solveig Hermansen.

fra det gamle album

Der var aftenselskab hos farvemester Snejstrup Christensen, Korsgade i Thisted, da dette billede blev taget ca. 1915. Fra venstre: malermester Simon Hansen og frue, malermester H. P. Østerbye og frue, bagved Østerbye: skomager Jacobsen, købmand (senere bankbud i Thisted Bank), Chr. Jensen og frue, husfar på KFUK, Stationsvej, Anton Jensen og frue, farvemester Snejstrup Christensen og frue. Ved orglet organist Wolthers, oplyser Henry Styrbech, Hammersvej 7, Thisted.

fra det gamle album

Blå Kors i Thisted var på udflugt ca. 1910. Henry Styrbech, Hammersvej 7, Thisted, giver disse oplysninger. Stående fra venstre: lærer og kunstmaler Anders Christian Andersen, Dr. Louisegade. Dernæst buntmager Niels Søndergaard, Vestergade, og postbud Andersen, J. P. Jacobsensgade. Ved siden af den høje herre med den sorte hat ses farvemester Snejstrup Christensen og frue. Manden med den hvide kasket med drengen på armen er min far, købmand Chr. Jensen (senere bankbud i Thisted Bank). Til venstre for ham min mor. Siddende 2. række fra neden ses Mads Christensen, Strandvejen (fru gartner Sigurd Jespersens far). Ved siden af ham sidder Anders Krogh (senere lærer i Vestervig), søn af slagter Lars Nielsen, Søndergade. Omtrent midt i billedet lidt til venstre med drengen mellem sig pudser Chr. Thomsen og hans kone (mine bedsterforældre).

fra det gamle album

Thisted Håndværkerforenings bestyrelse og repræsentantskab 1955. Bageste række fra venstre: blikkenslager Jens Handest, smedemester Hundahl Pedersen, bogtrykker Kai Abildgaard Jacobsen, slagtermester Poul Hyldig, tømrermester Olsen, murermester Frederik Jensen, revisor Larsen, boghandler Poul Christensen, tømmerhandler Otto Nielsen, mejeriejer Sigurd Sørensen, stenhuggermester Børge Sasser Jensen, malermester Niels Hyllested, frugtgrosserer Øjvind Nielsen, hotelforpagter Alfred Pedersen og bogbindermester Th. Hjorth. Forreste række fra venstre: købmand Fredskild Christiansen, snedkermester Ole Madsen, bogtrykker S. P. Abildgaard Jacobsen, installatør B. Bjerre Christensen, snedkermester L. Hvass, arkitekt Jens Foged og bagermester Larsen. Billedet er fra Orla Abildgaard Jacobsen, Tullinsgade 3, København V.

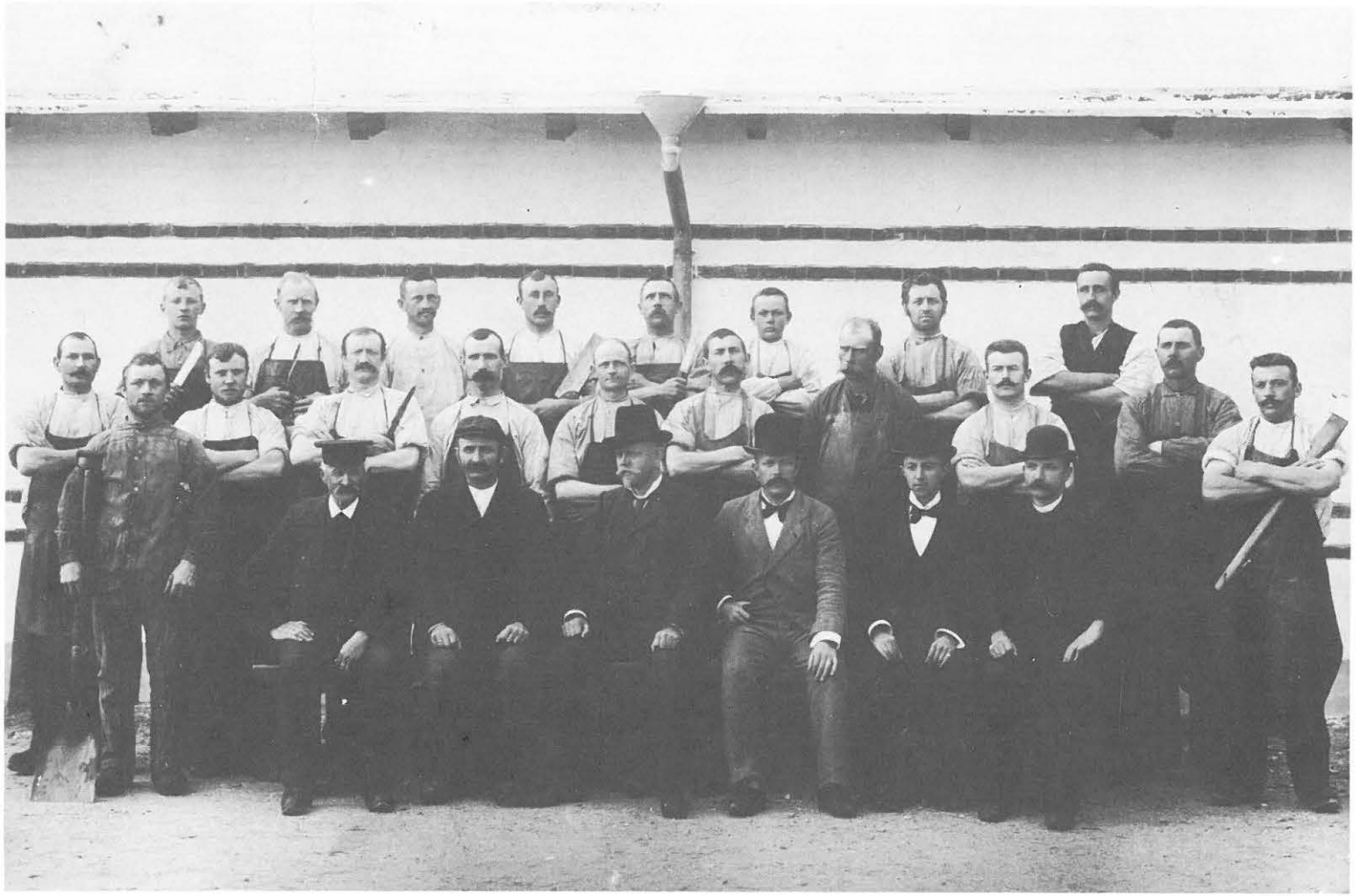

fra det gamle album

De ansatte på Koopmanns Slagteri i Thisted blev fotograferet først i dette århundrede. I midten lidt til venstre for nedløbsrøret sidder direktør Høyer med hat på og ser ud til siden. Han blev siden afløst af sin søn, Ralph Høyer. Til højre for direktøren sidder bogholder Marius Jensen. Billedet er sendt til Jul i Thy fra Marius Jensens søn, Frode Jensen, Lichtenbergsgade, Horsens, med ønske om, at det videregives til Byhistorisk Arkiv. Familien flyttede i 1906 til Silkeborg, hvor Koopmann havde både slagteri og margarinefabrik. Frode Jensen drev ekviperingsforretning i Horsens 1938-75.

fra det gamle album

Personalet på Thisted Postkontor blev fotograferet i 1921, da postmesteren var fraværende. Fra venstre: assistent frk. Holm, elev A. Hald, assistent Frederiksen, assistent Skaarup, postbud Borgaard, ukendt, ukendt, pakmester Andersen, kontrollør Sporring. Siddende: kontorist Anna Hansen. Billedet er fra Anna Hald, Strandparken 12, Århus.

fra det gamle album

Elever i Thisted Østre Skole 4. d 1932. Astrid Vestergaard, født Henriksen, Teglgårdsvej 1, Vejle, har oplyst, hvem der sidder ved hvert bord, nævnt fra venstre: 1. bordrække, 1. bord: Edith Plajdrup, Hanne Torn, 2. bord: Nora Andersen, Elly Andersen (eller Iversen), 3. bord: (Tage Petersen?), Christian ?, 4. bord: Niels Laur. Overgaard, 5. bord: Anne Lise Andersen, 6. bord: Inger Christensen. Midterste række, 1. bord fra venstre: Svend Houmøller, Thorleif Pedersen, 2. bord: Richard Scharling, Else Christensen, 3. bord: Mary Wiel, Martha (Hald?). 4 bord: Gudrun Pedersen, Signe Ejlersen, 5. bord: Astrid Henriksen, Esther Berthelsen, klasselærer Inger Steensig. Bordrækken til højre nævnt fra venstre, 1. bord: Herluf ?, Johanne Morsing, 2. bord: Aksel (Jensen?), Niels Peter Kaagaard Christensen, 3. bord: Christian (Nielsen?), Irene Jokumsen, 4. bord: Aksel Farsinsen, 5. bord: Ingrid, 6. bord: Petra Filtenborg, 7. bord: Gudrun Møller. Indsendt af Astrid Vestergaard, f. Henriksen, Teglgaardsvej 1 a, 7100 Vejle.

Fra Sine Gravesen, født Oddershede, Ballerumvej 194, Hillerslev, kommer de to billeder på denne side. Øverst: Kaastrup Skoles elever og lærerpar ca. 1916. Bageste række fra venstre: Karl Kristensen, Harry Ubbesen, Johs. Pedersen, Lars Bisgaard Oddershede, Iversen Oddershede, Laurids Thomsen, Peter Thomsen, Svend Oddershede Andersen. Næste række: lærer Dahm, en søn af fiskemanden Kristen, Marius Oddershede Andersen, Anders Sunesen, Karl Krog, Martin Sunesen, Johanne Mouritsen, Kristine Mouritsen. Næste række: fru Dahm, Petra Kristensen, Magda Bonnerup, Marie Sunesen, Sine Oddershede, Magdalene, Marie Bonnerup, Aage Sunesen. Lærerparret flyttede til Storing ved Århus, men bevarede forbindelsen med Kaastrup, og flere beboere var med, da lærer Dahms datter, Bodil, blev gift med læge V. Prior Larsen, Thisted, fortæller Sine Oddershede. Lægekolleger fra Thisted var også med, som det fremgår af det nederste billede.

fra det gamle album

Det er konfirmandholdet i Thisted i 1935, da Georg Westh var præst ved Thisted Kirke, senere provst i Sjørring. Billedet er fra Astrid Vestergaard, født Henriksen, Teglgaardsvej, Vejle. Andreas Nielsen, Thisted, har hjulpet med at finde frem til navnene. 1. række fra venstre: Mary Wiehl, ukendt, Anna Nielsen, ukendt, ukendt, Inga Christiansen, Mary Kjær, provst Westh, Grethe Hovgaard, Inger Skovsgaard, Inga Klostergaard Jensen, Ella Frost, Edith Vestergaard, Gerda Jensen, Ella Pedersen. 2. række: Astrid Henriksen, ukendt, ukendt, ukendt, Steen Anthonsen, Peter Smith, Knud Topp, Henning Dissing, Verner Madsen, Tage Blaabjerg, Børge Christensen, Knud Hedegaard, Thomas Kappel, Asger Lerhøj. 3. række: ? Andersen, Inge Skinhøj, Paul Kirkegaard, Ejvind Pedersen, Leif Bisgaard, Karl Otto Tøttrup, Andreas Nielsen, Martin Olsen, ukendt, Egon Pedersen, ukendt, ukendt, Poul Rich Svalgaard.

fra det gamle album

Ingvar Lauridsen, Oddesundvej 265, Ydby, har fundet frem til navnene på eleverne i Ydby Forskole 1904. Lærerinden, frk. Christensen, står yderst til venstre. Pigen i døråbningen ukendt. Bageste række fra venstre: Marie Bakgaard, Jenny Hummelshøj, Lisbeth Søndergaard, ukendt. 2. række: Kirstine Madsen, Karen Damsgaard, Sørine Nielsen, Elna Larsen, Else Larsen, Karen Sørensen, Edvard Skriver. 3. række: Anders Larsen, Chr. Staal Andersen, Kresten Larsen, Kirstine Sørensen, Elise Josefsen, Svarre Larsen, Martin Luther Andersen, Tranberg Hansen. 4. række: Kresten Jensen, Julius Gravesen, Niels Gravesen, Kristian Lauridsen, Anders Nørgaard.

fra det gamle album

Elever i Sperring Skole 1927. Bageste række fra venstre: Ellenius Mathiassen, Christian Møller, Anders Tilsted, Johan Andersen, Viggo Weje, Chr. Søgaard Mathiassen, Anton Andersen, Christian Andersen, Fredeik Weje, Alfred Thomsen, ukendt, Thomas Thomsen, ? Thobiassen, lærer Weje. 2. række: Aksel Vestergaard, Else Thøgersen, Stinne Nielsen, Anna Kristensen, Magda Christensen, Dagmar Thomsen, Anna Thomsen, Ragnhild Nielsen, Ellen Thorsted, Inger Andersen, Frida Arentsen, Anna Thøgersen, Ebba Johansen, Ninna Andersen. 3. række: Frode Koch, ukendt, Magna Tilsted, Petra Tilsted, ? Nielsen, Eva Andersen, Anna Louise Andersen, Anna Weje, Helga Thomsen, Vera Nielsen, Sigrid Andersen, Else Andersen, Tina Andersen, ? Nielsen, Laura Thøgersen, Karla Nielsen, Rigmor Arentsen. Forreste række: Aage Kristensen, ukendt, Jens Kristensen, Ejner Weje, Leo Koch, Peter Tilsted, Anton Andersen, Marius Christensen, Thorvald Klingenberg, ukendt, ? Jensen, ukendt, ukendt, Chr. Henry Thorsted. Billedet er fra Johan Andersen, Rosvangvej 37, Sperring.

Nors har forandret sig meget, siden disse billeder blev taget. Arthur Didriksen er kommet med dem til Jul i Thy. Øverst hovedgaden i Nors, som nu har navnet Hanstholmvej. Til højre mejeriet, som blev nedlagt for få år siden. Det nederste er fra Stationsvejen. Nors var stationsby fra Thisted-Fjerritslevbanens oprettelse i 1904 til 1969.

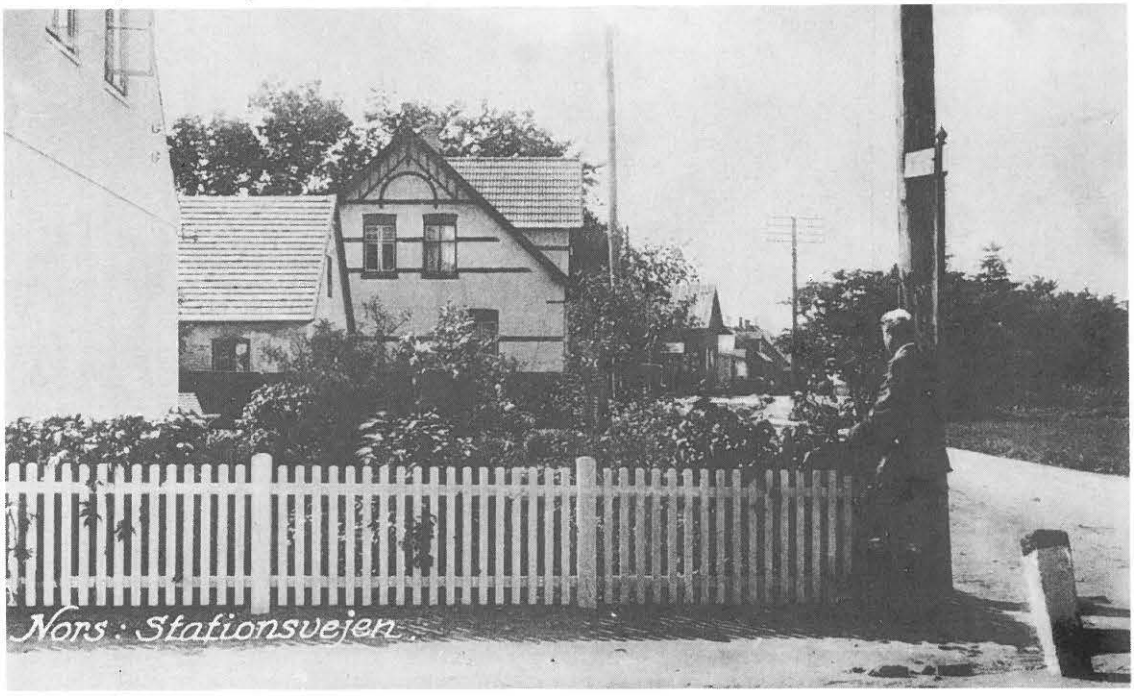

fra det gamle album

Der var mange elever i Harring Skole i 1935, fremgår det af dette billede, som Aage Møller Nielsen, Poppelvej 33, Thisted, havde opbevaret. I bageste række fra venstre: Rikard Pedersen, Niels Kristiansen, Ingvar Dalgaard Jepsen, Karl Sørensen, Viggo Nielsen, Kristian Nørgaard, Børge Ejlersen, Jens Mikkelsen, Verner Nielsen. Næste række: A. Christensen, Vilhelm Yde, Jens Yde, Arne Mikkelsen, Jørgen Kappel, Børge Pedersen, Henry Svankjær Andersen, Gunnar Hove, Harald Nielsen, Folmer Thomsen, Aage Møller Nielsen, Sigrid Christensen (lærer Christensens datter). Næste række: Ellen Overgaard, fru Maren Christensen, Ane Jensen, Margrethe Overgaard, Asta Kjærgaard, Stinne Jensen, Metha Overgaard, Esther Nielsen, Elna Sørensen, Esther Vangsgaard, Anna Jensen, Lis Kjærgaard, Louise Dahlgaard Jepsen, Else Sørensen, Gerda Heskjær. Næste række: Annelis Svankjær Andersen, Margrethe Kristiansen, Karen Kristiansen, Elly Svankjær Andersen, Elna Krogh, Annelise Kristiansen, Dorthea Jensen, Dagmar Møller Nielsen, Niko Nørgaard, Elly Jensen, Anna Hove Jeppesen, Jenny Kjærgaard, Grethe Poulsen, Elna Søndergaard, Elna Møller Nielsen. Forreste række: Jens Pejtersen, Aksel Søndergaard, Peter Dahlgaard Jepsen, Ejner Agerholm, Ejgil Lyhne, Per Kappel, Ejner Hove.

fra det gamle album

Pastor Mølgaard Andersen var præst i Sennels, da dette konfirmandhold gik til præst i 1937. Bageste række fra venstre: Egon Baltsen, Evald Sørensen, Aage Hvass, Herbert Larsen, Aksel Overgaard, Evald Jensen. 2. række: Anker Andersen, pastor Mølgaard Andersen, Ejner Bjerregaard, Vestergaard Hove, Niels Malle, Alfred Andersen, Konrad Poulsen, en søn af pastor Andersen, Kristian Sørensen, Søren H. Andersen, Kristian Krog, Kresten Dalgaard. Forreste række: Elisabeth Fink (gift Larsen), Nora Kanstrup, Ingrid Jensen (Villadsen). Johanne Thomsen, Lis Andersen, Gudrun Kristensen, Elna Nielsen (Søe-Jensen), Anna Pedersen (Søndergaard), Erna Andersen. Billedet er fra Kristian Krog, Bautavej 12, Sjørring.

fra det gamle album

Medom Christensen var lærer ved Koldby Skole, da fotografen var på besøg i 1911. Læreren og hans frue står bagest. I næste række fra højre: Alfred Worm, Kristian Sørensen, Gerhard Skaarup, Kristian Stentoft, Levi Andersen, Vilhelm Nørgaard, Oskar Ringgaard, Jens Stokholm. Næste række fra højre: Klara Nielsen, Mathea Toftdal, Margrethe Mikkelsen, Magda Nielsen, Johanne Nielsen, Dorthea Munk, Anne Toftdal, Maren Pedersen, Marie Olesen. Forreste række fra højre: Jens Ingvar Skallerup, Emma Nielsen, Nikoline Worm, Hedvig Skaarup, Othilda Nielsen, Johanne Esbensen, Else Nielsen, Maren Andersen, Karen Visby Jensen, Kirstine Madsen, oplyser Maren Pedersen, Oddesundvej 204, Snedsted.

Østerild Byvej, først i dette århundrede. I følge bibliotekar Anne Marie Holmehave er de promenerende personer uddeler C. Marcussen Christensen, Sanne M. Christensen og med ræv om halsen en gæst, fru Sørensen.

fra det gamle album

Hassing Skole 1906. Laurits Gammelgaard Jensen, Sunds Plejehjem, har sendt billedet, og Elna Jensen, Havrevej 23, Thisted, har hjulpet med navnene. Bageste række fra venstre: Alma Vejle, Nikoline Nielsen, Julie Schousen, Niels Jensen, Frithjof Andersen, Peter Østergaard, J. Viggo Pedersen, Elna Jensen, Jenny Nielsen, Inger Olsen. Midterste række: Sine Larsen, Frederikke Frederiksen, Stinne Andersen, Dagmar Schousen, Kristine Jensen, Ottomine Larsen, Marie Bangsgaard, Heline Fink, Karen Jestrup, Maren Nielsen. Forreste række: Vang Nielsen, Laurits G. Jensen, Niels Andersen, Jens P. Jensen, Martin Nielsen, Lovise Bangsgaard, Sine Nielsen, Agnes Schousen, lærer M. P. Dam, Anne Jensen, Andrea Skammelsen, Frederik Bangsgaard, Kristian Mikkelsen, Valdemar Nielsen (Hargaard), Marius Hansen, Johannes Vejle, Kristian Olsen.

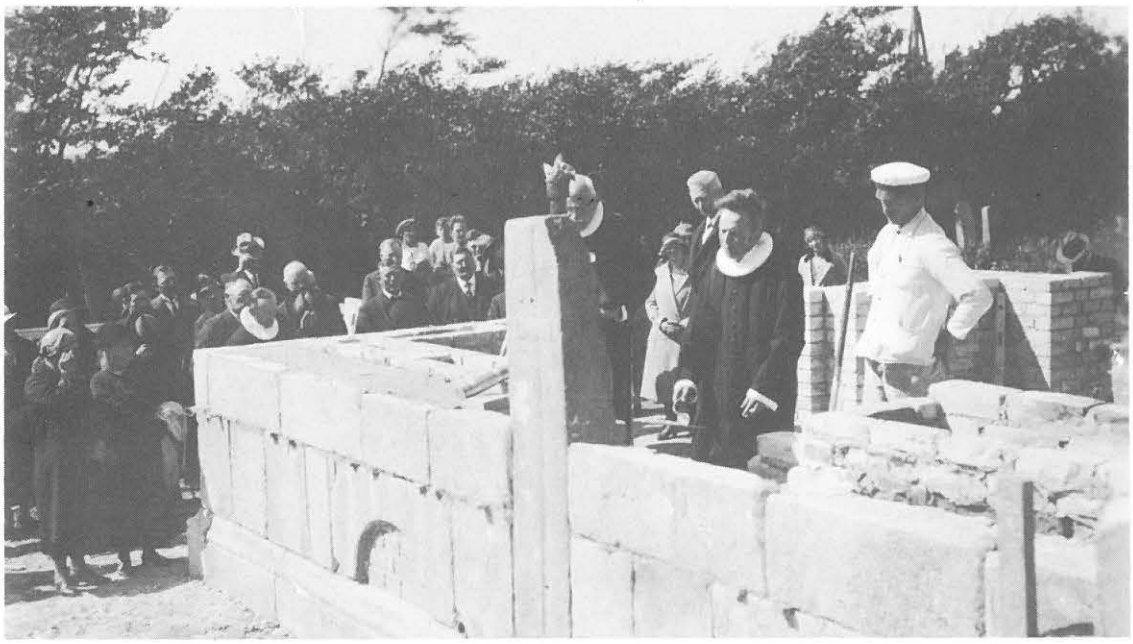

Beboere i Skinnerup Sogn samledes i 1932 med gejstlige i anledning af opførelsen af et tårn, som arkitekt Jens Foged havde leveret tegning til. Den residerende kapellan i Thisted, Georg Westh, var sognepræst i Skinnerup, og det var sognepræst i Hillerslev-Kåstrup, H. Hilden-Petersens sidste år som provst for Hillerslev-Hundborg Herreders Provsti. N. C. N. Hjortsvang, Sjørring-Thorsted, blev provst i 1933. Han blev i 1949 afløst af S. Nyegaard, og i 1952 blev Georg Westh udnævnt til provst, efter at han havde været sognepræst i Sjørring-Thorsted siden 1949.

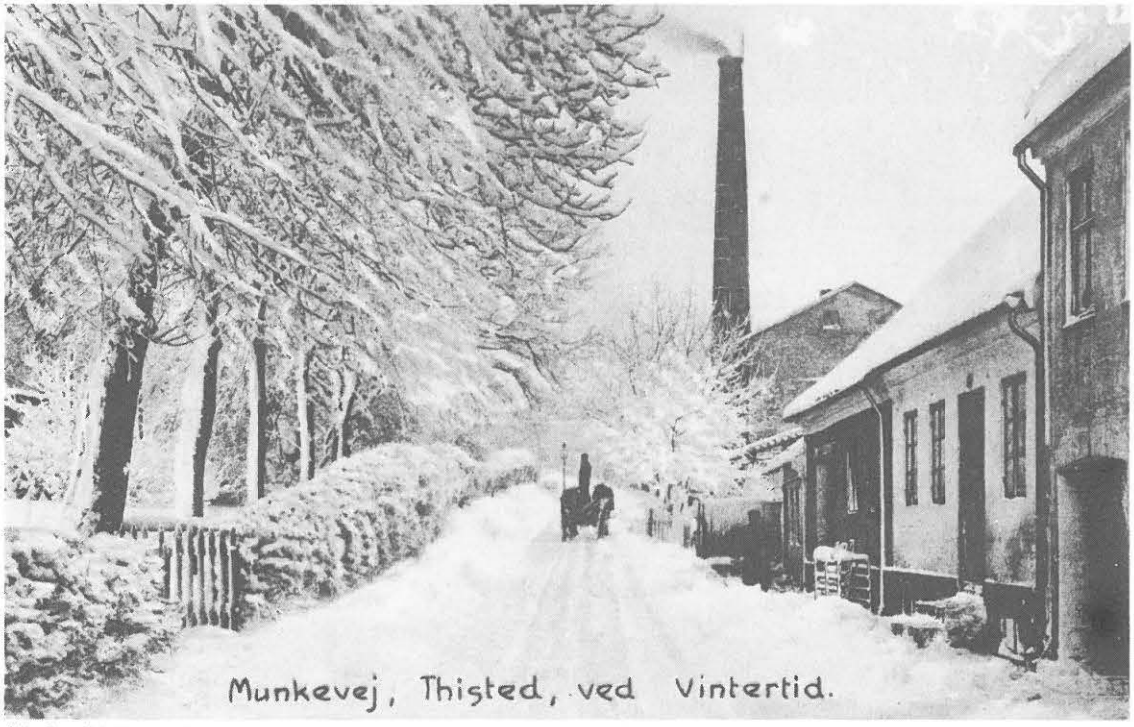

Munkevej i Thisted i snedragt.

fra det gamle album

Boddum Skole 1910. Gerda Christensen, Gravenhøjvej 17, Boddum, har fundet frem til navnene. I bageste række fra venstre: Kristian Krabbe, Jens Krabbe, Anton Sindbjerg Andersen, Jens H. Riis Jensen, Peter Hansen, Thorvald Christensen, Thorvald Krabbe, Frederik Gilling, Elin Madsen, Kirsten Krabbe, Inge Marie Plougman, Marie Ting Kristensen, Jenny Jensen, Inge Katrine Dam, Ellen Margrethe Riis Jensen, Emma Aggerholm. Næste række: Maren Kirstine Krabbe, Agnes Christensen, Signe Marie Riis Jensen, Else Jensen, Margrethe Nielsen, Olga Poulsen, Maren Staursbøl Jensen, Anton Nørgaard Madsen, Ejnar Grave, Ingvar Pedersen, Ingvar Gravesen, Harald Dam, Julius Gravesen? Bag de sidst nævnte drenge: lærer A. P. Jensen med sønnen Thorning Riis Jensen, husassistent Johanne Jensen med datteren Karen Herdis Riis Jensen, lærerinde Margrethe Pedersen, lærerfrue Maren Riis Jensen med datter Eva Riis Jensen. Næste række: Marie Hove, Dagny Agnethe Riis Jensen, Kirstine Krabbe, Ida Christensen, Rigmor Hove, Gerda Christensen, Dagmar Jensen, A. Kirstine Jensen, Signe Gravesen, Maren Harregaard, Kirstine Harregaard, Marie Gravesen, Anne G. Madsen, Kirstine Dam, Marie Kristensen, Mette Jensen, Mary Kristensen. Næste række: Kristian Harregaard, Johannes Kjems Hove, Theodor Madsen, Kristian Christensen, Magnus Madsen, Erhardt Kristensen, Alfred Kristensen, Viggo Hove, Anders Sønderskov, Holger Ting Kristensen, Peter Eriksen, Kristian Grave, Jens Hove, Kristian O. Ting Kristensen, Morten Sønderskov. Forrest: Mads Kristian Eriksen, Jens Madsen, Albert Buskjær, Marius Krabbe.

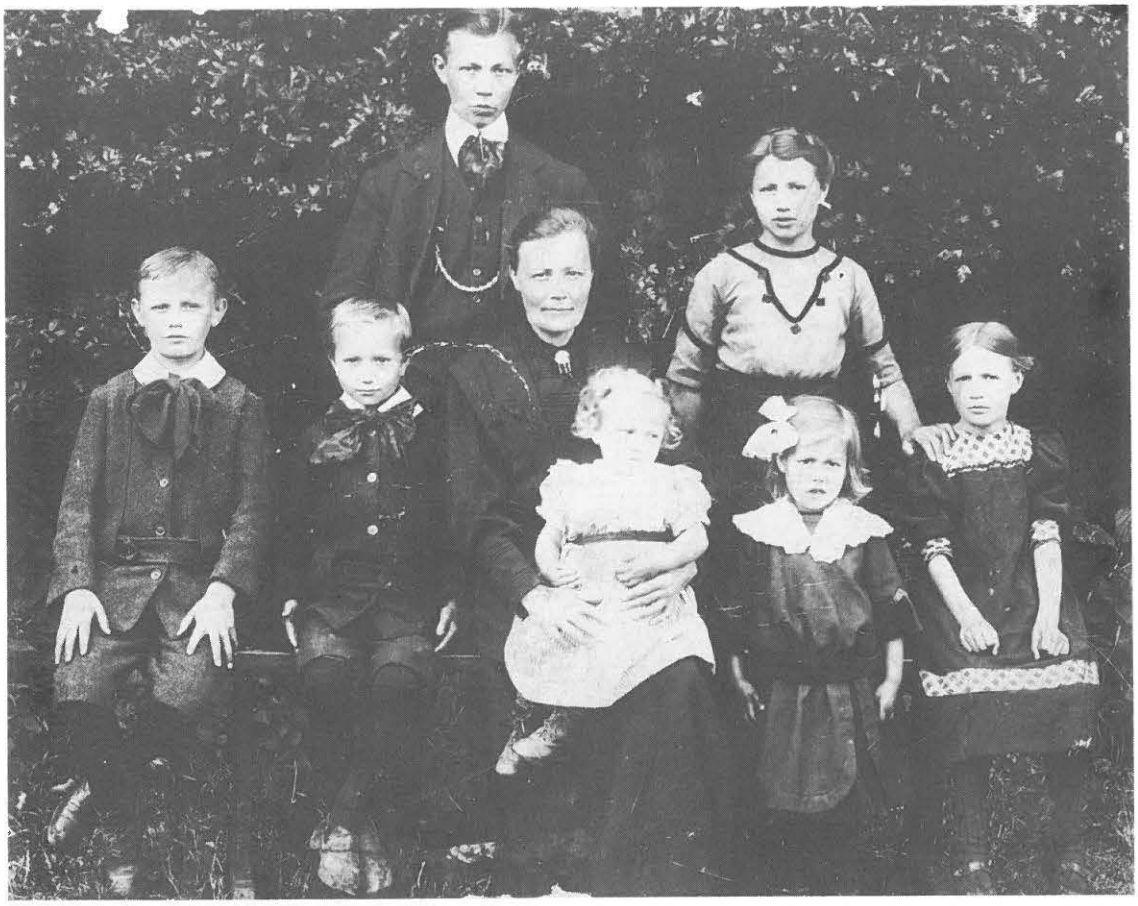

En mor i Thisted, Kristine Spilmand, stod alene med 8 børn, da hendes mand, skomager Niels Chr. Nielsen, var død 8. marts 1913. Kristine Spilmand var vant til mange børn fra sit hjem i Skyum. Hendes far, Jens Pedersen (Spilmand) var graver og ringer ved Skyum Kirke. 10 af 13 børn i dette hjem døde i løbet af en uges tid under den spanske syge. Da Kristine Spilmand var blevet alene, fik hun først arbejde på Thisted Bryghus, derefter hos en ungkarl i Gærup. Fra 1919 til hun blev 65 var hun oldfrue på Hotel Aalborg. Da hun døde efter et slidsomt liv 17. maj 1942, fik datteren Vera Juliette trykt mindeskriftet »En mor«. Billedet til venstre er fra dette skrift. Øverst den enlige mor i 1913 med børnene Alma, Dora, Erna, Vera, Christian, Richard og Henry. Laurits var kommet i gartnerlære i Svendborg. Vera Juliette syede hos fru Gravesen på Munkevej i Thisted fra efteråret 1932, indtil hun 29. april 1934 blev gift med maskinarbejder Henry Ottesen Nielsen. Han var en tid hotelkarl på Hotel Royal, men fik så arbejde som svejser i Varde, hvortil de flyttede i 1935. Fra 1962 boede de i Esbjerg, men de længtes efter Limfjorden og bor nu Engparken 42 i Nykøbing. Da de i 1984 fejrede deres guldbryllup, mødtes de igen i Thisted Kirke. Vera Juliette Nielsen skriver: Jeg havde ønsket et stykke af Bach. Det fik vi, og hvor var det et dejligt drengekor, der sang for os, og pastor Simonsen holdt en dejlig prædiken.

fra det gamle album

Børnene i Helligsø Skole, fotograferet foråret 1929. Bageste række fra venstre: Thomas Høje Christensen, ukendt, Johan Mikkelsen, Jakob Nikolaisen, Ejnar Toft, Karl Pedersen (Post), Holger Jensen (Hermansen). Næstbageste række: lærer Mikkel Jensen, Jens Christian Laursen, Poul Kristian Olesen, Algot Gade, Carl Olsen, Karl Olesen, Holger Laursen, Martin Høje Christensen, ukendt, Emil Roursgaard, Christian Roursgaard. Midterste række: Christen Kobberø Olesen, Martin Galsgaard, Tage Tilsted, Emanuel Nørgaard, Alfred Galsgaard, Peder Olesen, Johan Jensen, Anders Peter Vestergaard. Næstforreste række: lærerens søster, Laura Høje Christensen, Astrid Mikkelsen, Lilia Houmøller, Martha Pedersen (Post), Anna Toft, Lydia Mikkelsen, Karen Helligsø, Frida Jensen, Anna Meta Laursen, Hanne Houmøller. Forreste række: Karen Jensen, Lydia Roursgaard, Ebba Laursen, Gudrun Nikolajsen, Karen Olesen, Ellen Tilsted, Inga Gade, Signe Roursgaard, Sigrid Houmøller, Ester Mikkelsen. Billedet er fra Olaf Nørgaard, Skivevej 9, Holstebro.

Hvem kender disse fire personer? Indsenderen, Karen Marie Madsen, født Bisgaard, Hans Brogesgade 8, Århus, har dem fra afholdsvært Anton Willumsens datter, Caroline, gift med Poul Chr. Larsen. Det kan være rebslagermester Peder Willumsen 1822-1910, Hansigne W., født Hansen 1816-1901 og børnene Caroline Marie W., født 15/9 1854, Anton Chr. W., født 16/4 1856.

Dette er muligvis Peder Willumsens forældre, slagter/fisker Villum Pedersen og Marie Magdalene Dolleris, begge født 1790.

Sådan så Storegade i Hvidbjerg på Thyholm ud omkring 1915. Det forreste hus i venstre side er nr. 16, som Chr. Morsing har beboet. I det næste hus boede ølhandler P. Gammelgaard. I højre side boede Mikkel Riis Laursen i huset med kviste, nr. 15, nu ejerlejligheder. I det forreste hus i højre side boede sadelmager R. Rasmussen, som det fremgår af skiltet. Senere flyttede han til huset på den anden side af nr. 15. Dette hus blev senere overtaget af sadelmager Lejf Vestergaard. Kortet er sendt til Katrine Andersen, Algade 25, Nykøbing, nu Katrine Jensen, Rolighedsvej 2, Hvidbjerg.

fra det gamle album

Fra »Den røde Stue« i den private lejlighed i afholdshjemmet, senere Thisted Afholdshotel, ca. 1918-20. Fra venstre: Arne Jensen (gæst fra Vejle), Karen Barslev (gæst fra Hvam), afholdsvært Anton Willumsen og Johanne W., født Barslev, Caroline (Ninna) Larsen, født Willumsen, gift med Poul Chr. Larsen, der sidder med hunden yderst til højre. Standuret i hjørnet befinder sig nu hos et medlem af familien, Karen Marie Madsen, Hans Brogesgade 8, Århus.

Borregaard på Thyholm blev omkring århundredskiftet ejet af familien Hessel Nørbjerg. Folketællingslister viser, at arkitekt Niels Poulsen Nørbjerg, født i Vejerslev på Mors, ejede gården i 1890. Peter Hessel Nørbjerg, født 8. oktober 1882, gift med Laura Møller fra Semb Møllegaard, overtog gården efter faderen og drev den så vidt vides, indtil han i 1915 rejste til Amerika. Da han i 1921 vendte hjem, blev han forsikringsmand på Mors. Han døde i Solbjerg 19. september 1950. Det er Peter Hessel Nørbjerg, som står bag den hvide dame i højre side. De øvrige er ukendt. Hvem kan hjælpe?

Efter krigen i 1864 blev i Ydby stiftet en forening til minde om soldaternes indsats i krigene, oplyser Peter Nørgaard Johannesen, Monradsgade 2, Herning. »Medallie. Mænd. Ydby. Erindring fra 1848, 1850 og 64« står der på fanen. Fanen blev bl.a. brugt ved veteranernes jordefærd. Sidste gang, den var i brug, var ved min oldefar, skræddermester Peder Augustinus Sørensens jordefærd, fortæller Peder Nørgaard Johannesen. Han var født 3. august 1835 i Helligsø og døde 21. marts 1897 i Ydby. Kongemærkerne i hjørnerne i midterfeltet er Fr. d. 7. og Chr. d. 9. Peder Nørgaard har skænket fanen til Egnshistorisk Arkiv i Vestervig.

fra det gamle album Lærer V. K. Henriksen var lærer ved Ø. Vandet Skole, da dette billede blev taget ca. 1913, oplyser Peder Jensen, Oddesundvej 132. Bagest til venstre lærer Henriksen med datteren Stinne. Derefter Jens Thomsen, Kristian Gregersen, Jens Olsen, Johannes Madsen, Kristian Nielsen, Peter Nielsen. Næste række: Elfrida Thingstrup, Kristian Hedegaard, Anna Olsen, Else Jensen, Hedvig Thingstrup, Florence Nielsen. Næste række: Albertina Olsen, Anna Olsen, Elna Poulsen, Anna Poulsen, Else Gasberg, Pouline Gasberg, Jensine Thingstrup. Siddende foran: Peter Oddershede, Peder Jensen, Jens Chr. Jensen, Lars Jensen.

Det ny album

Fra oktober 1985 til oktober 1986 i fotos ved Tage Jensen

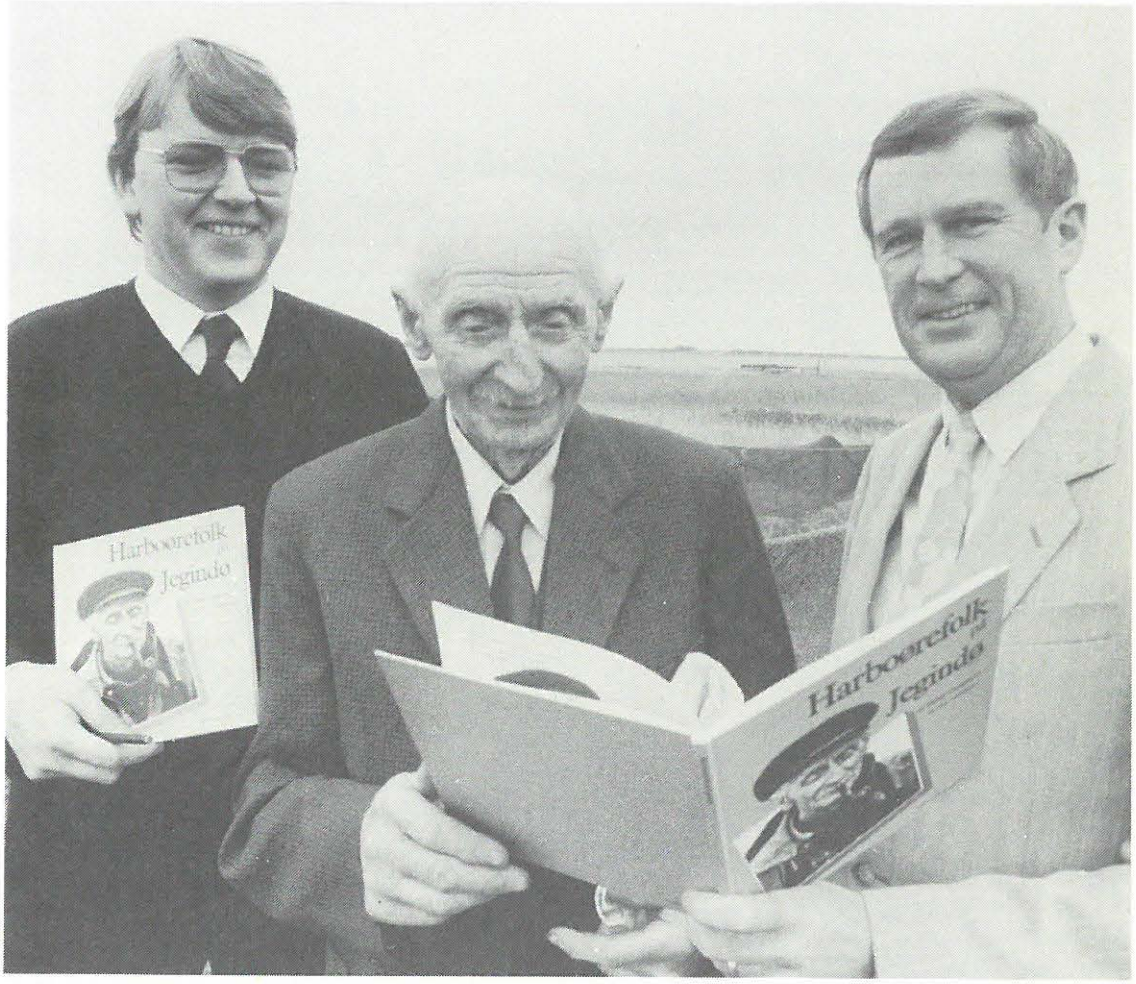

OKTOBER. Tirsdag den 29. oktober blev en ny bog om Harboøre-folk præsenteret ved en sammenkomst på Tambohus Kro. Til venstre bogens forfatter, museumsinspektør Esben Graugaard, Holstebro. Til højre direktør Ernst Trillingsgaard, som fik ideen til bogen, der er finansieret af Sparekassen Thy. I midten den 87-årige Jens Sund Laursen, Jegindø. Hans bedsteforældre kom til Jegindø i 1865, og han har bidraget med mange oplysninger.

Det ny album NOVEMBER. På Kunstcenteret Lien i Slettestrand var der en enestående udstilling af Jens Søndergaard-malerier. Udstillingen omfattede omkring 60 af de 120 malerier, som i december blev udbudt hos Arne Bruun Rasmussens Kunstauktioner i København. En del malerier blev købt med henblik på oprettelse af et museum i Sydthy, hvor Jens Søndergaard voksede op og fandt mange af sine motiver.

Det ny album DECEMBER. Megen diskussion om posten som borgmester på Thyholm efter Jens Hargaard endte med, at den 43-årige lægesekretær Hanne Christensen blev valgt. Det var efter hendes vurdering den eneste mulighed for, at Venstre kunne bevare borgmesterposten. Siden sin ungdom har hun sat pris på Venstres frihedsidealer.

Det ny album JANUAR. Torsdag den 23. januar blev det på marken bag Hanstholm-Centeret markeret, at der var begyndt på byens nye rådhus. Med en sølvspade, skænket af rådhusets arkitekt, Jacob Blegvad, Aalborg, tog borgmester Verner Gregersen det første spadestik i den halvfrosne jord. Blandt dem, der så til, var den tidligere borgmester, Chr. Hansen.

Det ny album FEBRUAR. Et børnehold på 20 spredte glæde i Thyholm-Hallen, da der 15. februar var et stort folkedanserstævne. Thyholm Gymnastikforening, der har Esther Jakobsen, Hvidbjerg, som formand, var sammen med De danske Gymnastik- og Ungdomsforeninger arrangør af stævnet. Det blev åbnet af borgmester Hanne Christensen, der blandt andet sagde: Det gode ved folkedans er, at alle kan være med.

Det ny album MARTS. Ved udgangen af marts sagde Thisteds erhvervs- og turistchef gennem 25 år, Mogens Bjerregaard, farvel til sin arbejdsplads på det gamle rådhus, hvor hans far i sin tid sad som borgmester. Hans opgaver bliver for fremtiden varetaget af erhvervschef Poul Nystrup Christensen til venstre og turistchef Jeppe Sørensen til højre.

Det ny album APRIL. Et af de gamle samlingssteder i Thisted, Hotel Royal, havde i flere år ført en omtumlet tilværelse, da det blev købt af tømrermester Bjarne Amby. Restauranten ud mod Torvegade genåbnes. Dele af bygningen er solgt til forretningsdrivende, og Sparekassen Thy har købt lokaler ud til Rådhusstræde med henblik på udvidelser.

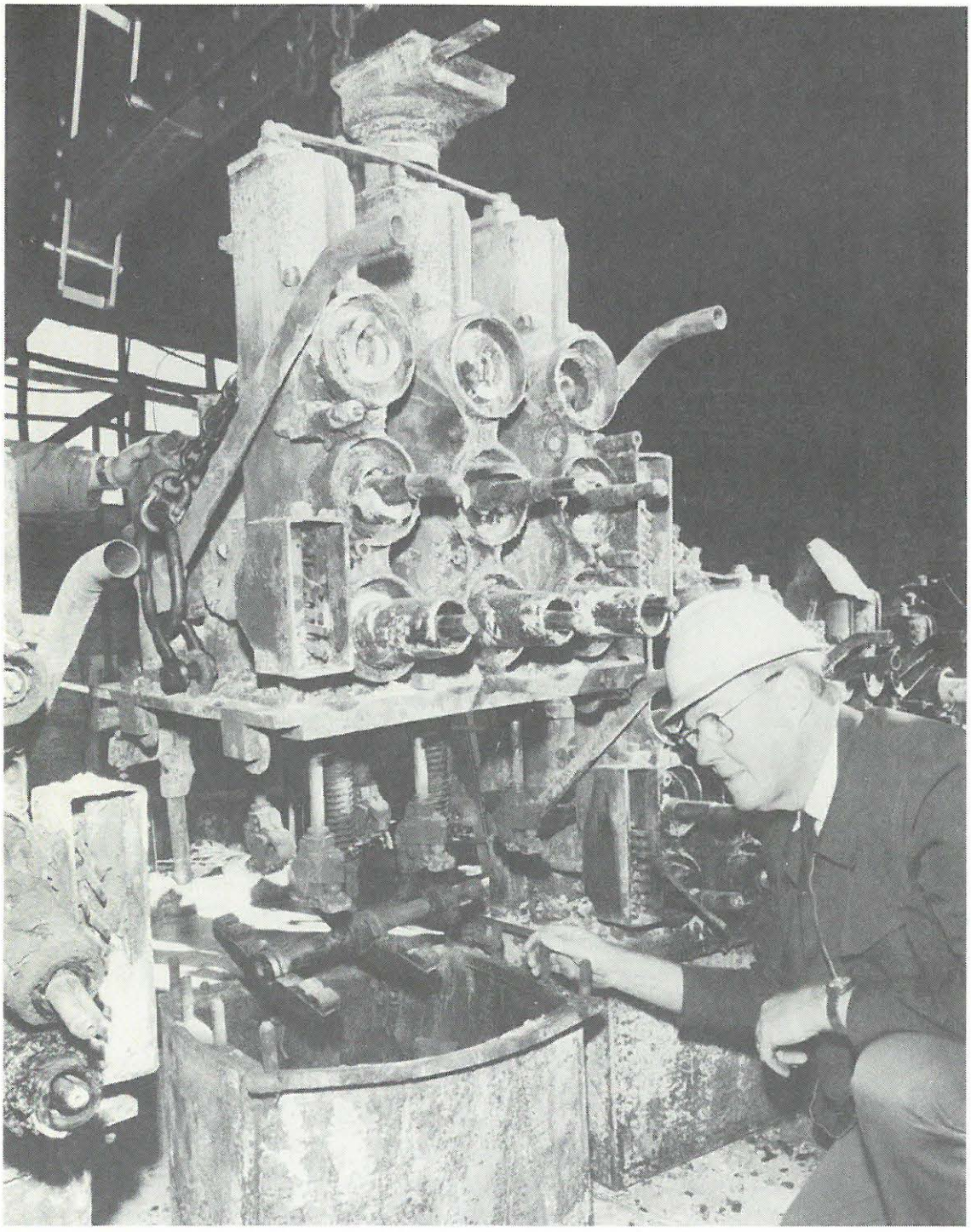

MAJ. Det lykkedes at opklare eksplosionen i transformatorstationen i Torp ved Thisted den 18. februar. Strømmen var afbrudt i flere timer, blandt andet i Thisted By. Årsagen var en eksplosion i en afbryder, forklarer driftsbestyrer Robert Gregersen. Eksplosionen var så omfattende, at der skete skade for 6 - 7 millioner.

Det ny album JUNI. Unge og ældre med visioner og drømme mødtes på Aage Rosendahl Nielsens verdensuniversitet i Skyum i anledning af FNs internationale fredsår. Formanden for den internationale pensionistsammenslutning, Ted Ellsworth fra Los Angeles var blandt deltagerne. Stående sang de »verdenssangen« til melodi fra Beethovens 9. symfoni og teksten: »Alle for èn og èn for alle«.

JULI. Over 3000 folkedansere fra de nordiske lande var til stævne i Thisted. Som optakt til stævnet gav Viborg Amts Folkedansere en opvisning i Thy-Hallen i Thisted. Peder Persson fra Vesløs svingede sig lystigt med en af de unge piger. Et nyoprettet amtsspillemandsorkester under ledelse af Henry Mark sørgede for musikken.

Det ny album AUGUST. I en pause under en kamp på Thisted Stadion mellem TIK og AaB blev Tage Salomonsen hædret for sin store indsats. Han har ikke blot været aktiv inden for Thisted Idræts Klub, men har også været i ledelsen for jysk og dansk fodbold. Han fik overrakt et æresmedlemsbrev af den ny formand for TIK, Carl Gustav Larsen (til højre). Buketten fik fru Ragnhild Salomonsen, fordi hun så ofte har siddet alene hjemme.

Det ny album SEPTEMBER. Thyboerne ser frem til at få deres egen radio. Forberedelserne er så vidt fremme, at Radio Thy ventes i luften engang i oktober. Hvad der sendes fra studiet over Handelsbanken på Nytorv i Thisted kan ved hjælp af seks sendestationer nå ud til lyttere i Thisted, Hanstholm, Sydthy og Thyholm kommnuner. Fra venstre lederen af Radio Thy, Thor Anthony, Jimmy Krøjgaard, Niels Madsen og Rudi Albertsen.

I Jul i Thy 1985 side 49 bragte vi et billede, indsendt af Helga Kanstrup, Vestervig. Hendes far, telefonmontør Anthon Jensen var med på billedet, og det blev nævnt, at fotografiet kunne være fra et afholdsmøde. Det var det ikke. Maren Pedersen, Koldby, oplyser, at billedet blev taget, da hendes svigerfar, pens. baneformand Anders Chr. Pedersen, Solbakkevej, Thisted, fyldte 80 den 11. september 1964. Anders Chr. Pedersen (med sort slips) sidder i midten bag knælende børnebørn. Til venstre for ham sidder en bror, Anders Hede, til højre datteren Karen Larsen med to børnebørn, broderen Gerhard Hede Pedersen og yderst til højre Alfred Hede Pedersen, Koldby. Bag Gerhard Hede Pedersen står Maren Pedersen, gift med Alfred Hede Pedersen. Den høje mand midt i bageste række er Alfred Larsen, gift med Karen Larsen. I næstbageste række står yderst til venstre David Kjærgaard, foran ham fru Kjærgaard, ved siden af ham telefonmontør Anthon Jensen.

Den første hvide dreng ved Lake Albert

I et brev til Jul i Thy henviser Niels Kanstrup, Plejehjemmet, Kirsebærhaven 20, 2500 Valby, til flere artikler fra Amerika i Jul i Thy, blandt andet »Da thyboer tog land i Dakota« fra 1982. På side 18 fandtes et kort, hvor Badger Lake, Thisted Lake og Lake Albert var afsat. Niels Kanstrup skriver til redaktøren af Jul i Thy:

Du har i Jul i Thy skreven lidt om Amerika, og du skrev om de steder, jeg var for at sige farvel til min broder. Han havde lidt smederi i Badger. Der var jeg blandt andet, og den pige, min broder rejste sammen med, boede ved siden af. Hun blev gift med sin fætter, Albert. Da han blev født, var han den første hvide dreng, der blev født på det sted, og de kaldte ham Albert. Også den store sø, de boede ved, blev kaldt Albert. Det hedder den den dag i dag, og jeg kom forbi Lake Thisted.

Niels Kanstrup

Gamle billeder...

som kan have interesse for Jul i Thy, modtages gerne til reproduktion. De får billederne tilbage, medmindre De skulle være interesseret i, at vi viderebringer dem til opbevaring i et af de lokalhistoriske arkiver.

Med venlig hilsen
Jørgen Miltersen, Thisted Dagblad,
tlf. 07 92 33 22

Ældre »Jul i Thy«

købes af forlaget — alle årgange har interesse.

Henvendelse til:
Erik Lauridsen, tlf. 07 92 01 75

HUSK...

Håndklæder - Sengesæt - Sengetæpper - Plaids - Dyner - finder De i et smukt udvalg midt i Gå-gaden hos:

Gardin
EKSPERTEN
ERIK SCHARLING

Gågaden . Telefon 07 92 09 77*
Stedet, hvor man køber gardiner!

FLYV
TIL KØBENHAVN MED
DANAIR
Køb billetter hos:
Sextus Bjerres Eftf.
STATSAUT. SKIBSMÆGLER L.IVERSEN
7700 Thisted
aut. indenrigsagent - Tlf. (07) 92 30 33

I Kreditforeningen Danmark kan De få råd...

KREDITFORENINGEN
DANMARK
GL. TOLDBOD · POSTBOX 129 · 7700 THISTED · TLF. 07 92 53 00
Vi skaffer penge til huse

Snak nyt tøj med Dress-partner

07 92 04 99 - 07 92 44 56

FORSIKRINGSSELSKABET »THISTED AMT« G/S

FORSIKRINGSSELSKABET

»THISTED AMT«

J. P. Jacobsen Plads 4 . 7700 Thisted
Tlf. 07 92 10 55

MALLES Støvsugere
SNEDSTED . TLF. 07934082

MALLES Symaskiner
SNEDSTED . TLF. 07934082

MALLES Barnevogne
SNEDSTED . TLF. 07934082

Louise
Storegade 11 - Thisted
Tlf. 92 02 11
- byens spændende ... tøjbutik

SHELL OLIEFYR SERVICE
PRØV OS!
SHELL Center Thisted
Havnen 37
7700 Thisted
07 92 20 33

ENGANG VAR ET BILLÅN ET BILLÅN, I DAG KAN DET VÆRE MEGET MERE

Når De køber bil - ny eller brugt - kan De i Den Danske Bank få det billån, der bedst muligt opfylder Deres ønsker og behov.
Lige fra et normalt billån og til en alt omfattende bilkonto, der dækker alle udgifter ved at være bilejer.

DEN DANSKE BANK

– frisk og fin

DRAGSBÆK
MARGARINEFABRIK
TLF. 07 92 27 44

brille-huset

VESTERGADE 7
THISTED . 07 92 04 37

Køb julegaver i

Mr monopol

Frederiksgade . Thisted

Møbler til jul – og hele resten af året!

Kig ind til os – og se vort udvalg – uden købetvang

Vi bor midt i byen

Jernbanegade 19

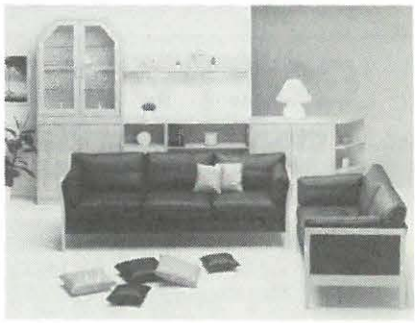

Reoler og spisestuemøbler

Polstrede møbler

Vi giver fuld besked om kvaliteten!

Frøkjær's MØBLER
TLF. 92 04 66 KNUDSEN JERNBANEGADE · 7700 THISTED

Kom ind og se hvad vi har!

Bang & Olufsen

Et dansk produkt af meget højt kvalitet.
I Deres lokale Bang & Olufsen Center er De altid velkommen til at orientere Dem om de sidste nyheder.

– VEL MØDT!

TV RINGEN solid service

Arne Svendsen
GÅ-GADEN SERVICEAFD. TILSTEDVEJ. TLF. 07 92 00 77
HURUP AFD. BREDGADE 141 TLF. 07 95 23 03

rigtige sko til hele familien!

skokøb **JUUL SKO**

ALT
i glarmesterarbejde, samt indramning af billeder og broderier udføres.

GLARMESTER
Anton Odgaard
Idylvej 2, Thisted, tlf. 07 92 19 17

Os med Ecco-sko og -støvler

Kjeldgaard SKO

Give gaver - gå til Guldsmed...

Egon Pedersen
St. Torv - Thisted

GØL PØLSER
POUL H. LADEFOGED
FEDEVARER EN GROS
Ost - Sild - Pålæg - Salater
Åbakkevej 6
Tlf. 07 92 14 58 - 07 92 17 33
Privat: Markvænget 10 A - 07 92 57 76

LM Electric ApS
Storegade 23 . Thisted . Tlf. 07 92 62 22

VVS og BLIK

– *Ring og bestil en af vore servicevogne med uddannet VVS-montør.*

Tilsluttet VVS-branchens garantiordning:

Niels Skaarup & Søn
Blikkenslager og VVS Installatør
Industrivej 4 - Tlf. 07 92 04 41 - 7700 Thisted

Calles Conditori
CARL EJNAR JACOBSEN

Storegade 8

Telefon 07 92 01 60

TH. HJORTH

Bogbinderiet,
der søger at følge med tiden

Industrivej
7700 Thisted . Telefon 07 92 12 44

Glædelig jul
og
godt nytår

Thisted Arbejderforening
BRUGSEN
i centrum

Besøg vor Super-slagter
— det betaler sig

Profa
JENSEN & LANGBALLE
STORE TORV . TLF. 07 92 33 44

Den lokale frøhandel

Thisted Frø
Thorstedvej 88
Tlf. 07 92 25 66

Bøger af enhver art og til ethvert formål

BALLEBY's BOGHANDEL
v/ NIELS ERIKSEN
Store Torv 5 . Tlf. 07 92 00 90
7700 Thisted

Sparekassen
THY
– aktiv for egnen

Der er 190 tøjeksperter i Danmark
– i Thisted er det

tøj EKSPERTEN Engelsk
THISTED - HANSTHOLM

Erik F. Nielsens Eftf. -
Erik L. Wadmann
Centrum for Ure og Optik

Store Torv
Tlf. 07 92 10 32

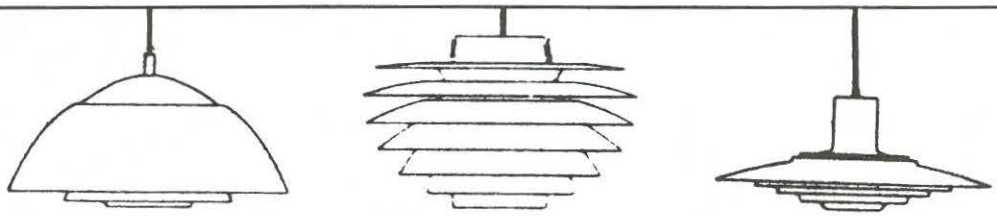

A/s Brdr. W Hansen
THISTED EL-KØB CENTER
VESTERGADE 84 . TELEFON 07-92 27 00

Alt i konfekture
- gaveæsker til alle formål

ELITE
J. Kristensen . Vestergade 22
Thisted . Tlf. 07 92 14 74

Hurtig og nænsom transport af gods...

I/S Thisted Lastbilcentral
Havnen . Tlf. 07 92 11 70

Hellesens

BENDIXEN

GULD - SØLV - URE - BRILLER
LILLETORV 1 - 7700 THISTED
TLF. 07 92 02 31

Byens mest moderne
BILVASKEMASKINE

TEXACO

Trafik Center
Tove og Jørn Kristensen
Aalborgvej 12
Havnen
7700 Thisted
Tlf. 07 92 29 77

Kjær

HERRETØJ
SPORTSTØJ
BØRNETØJ

HURUP . TLF. 07 95 17 33
THISTED . TLF. 07 92 05 36

VASK — RENS — LEJE

Udlejning af
KITLER, SENGELINNED
DÆKKETØJ og HÅNDKLÆDER
til private, institutioner
og hoteller.
En gros salg af rengøringsmidler.

52 års erfaring kommer Dem til gode

KLIT VASK

Ringvejen 60 . 7900 Nykøbing . Tlf. *07 72 08 99

Tal livsforsikring med Alm. Brand

- og få ØKONOMISIKKERHED ved:

- Død
- Tab af erhvervsevne
- Pensionering

Kontakt os og få en gratis og uforpligtende snak om økonomisikkerhed i Alm. Brand.

ALM. BRAND AF 1792

Alm. Brand Thisted-Mors
Jernbanegade 11 . 7700 Thisted . Tlf. 07 92 44 55

Thisted Maskin Co.
TMc
V. KIRKEGAARDSVEJ 7-9
THISTED . TLF. 07 92 32 33
Ford

Ring efter en

Gardinbus

Se gratis ca. 600 lange gardinlængder hjemme i Deres egne stuer

HL
bolig – textil
THISTED TLF. 92 24 44

Telefon 07 92 24 44
– det er os med gardinbusserne!

S.C.O. Golf

REPARATIONER UDFØRES
KØB
HOS FAGMANDEN

EGON HANSEN

Østergade 3 . Telefon 07 92 15 89

SAAB SEAT
ANDERS JEPSEN
Aalborgvej 71 - Thisted
Tlf. 07 92 66 55 - Priv. 07 92 07 51
POLONEZ
Yugo
POLDA

THISTED
STORKØB
super discount butik
LAVPRIS HVER DAG
KASTET 39 - THISTED - TLF. 07 92 66 00
FÅRTOFTVEJ - THISTED - TLF. 07 92 11 30

HVIDEVARE-SERVICE
Køleskab, fryser, vaskemaskine, opvaskemaskine m.v. repareres hurtigt og effektivt.
RING 07 92 50 66
J. K. Electric ApS
Østergade 8 - Thisted - Tlf. 07 92 50 66
SVARER DAG OG NAT!

Havnesmeden
V. J. Andersen & Søn
Smede- og maskinværksted
v/ Knud E. Andersen
Tlf. 07 92 17 15

TOVES BLOMSTER
Aalborgvej 68 . Telefon 07 92 02 22 . 7700 Thisted
Deres blomsterproblem — vort speciale!
ALT i
dekorationer
kranse
brudebuketter
gaveartikler
interflora

Thisted Materialhandel
v/ Kaj Knudsgaard

Telefon 07 92 00 52

matas

MATERIALISTEN

Glædelig Jul

synoptik

Store Torv 7 . Thisted
Tlf. **07 92 44 61**

Julegaver *Julegaver*

Smukke ting
i stort udvalg finder De
hos

Brix Andersen, guldsmed

Gågaden . Telefon 07 92 10 02

Svenn Agerholm

GLAS · PORCELÆN · KØKKENUDSTYR
STOREGADE 7 · THISTED · TLF. 07 92 02 57

thisted bibliotek

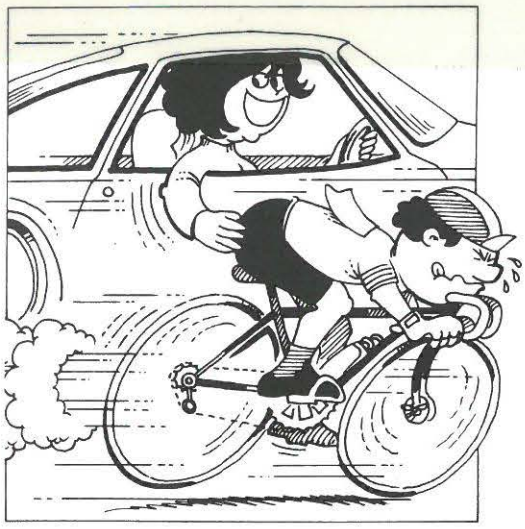

- gi'r dig et skub fremad...

A-købe lån giver
dig ret til lån.

ANDELSBANKEN

Deres tæppe garant dækker alle behov

Deres tæppe garant

smed • tæpper gardiner

Industrivej 61, 7700 Thisted, tlf. 07 92 13 88
Havnen 1, 7900 Nykøbing M, tlf. 07 72 43 13

KVALITETSTRYKSAGER

Bogtryk

Offset

LOKAL

46.4 Jul i Thy
Thy

ex. 1 1986

Hatten af for Thy Julebryg

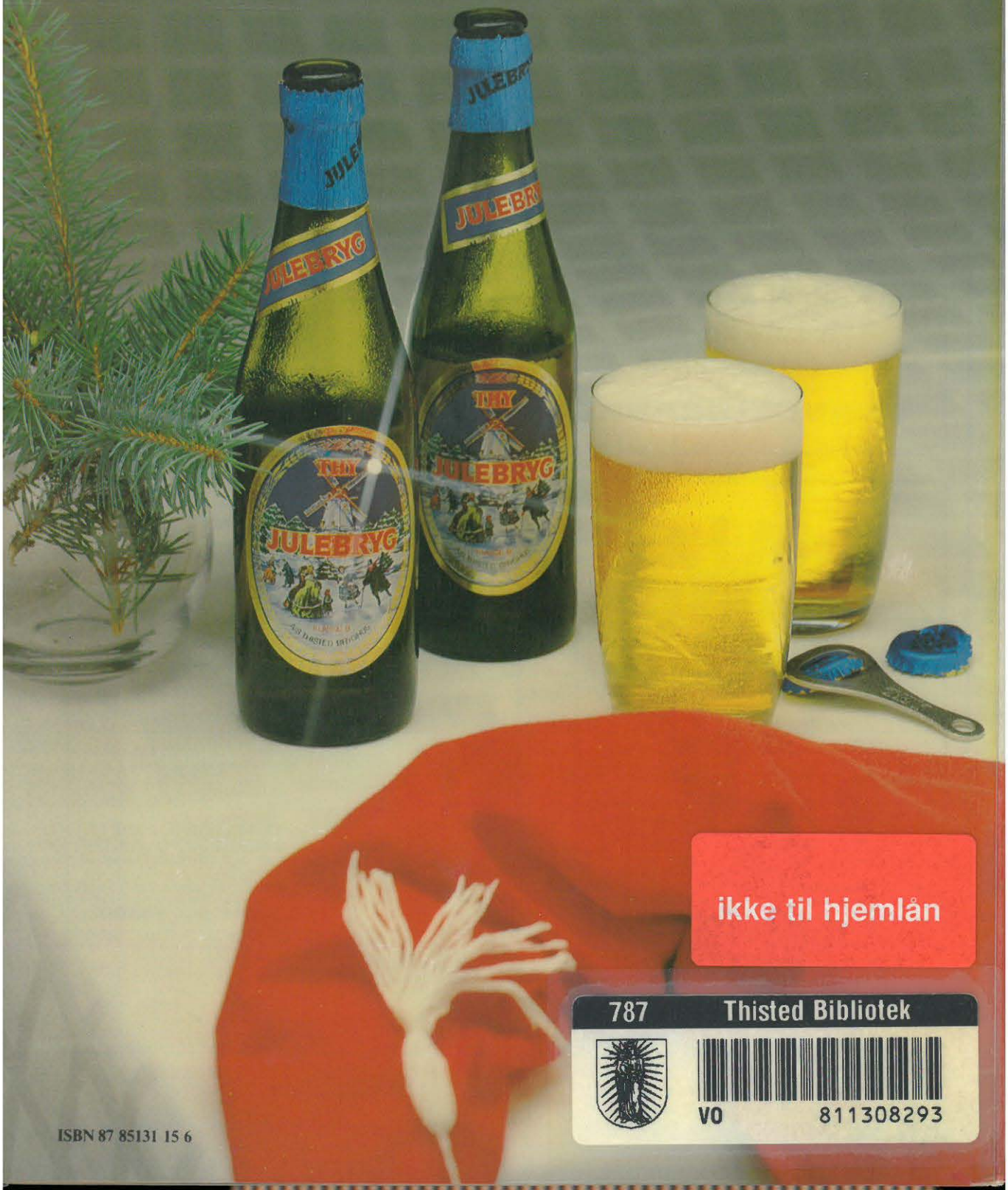

ikke til hjemlån

787 Thisted Bibliotek

VO 811308293

ISBN 87 85131 15 6